КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ЕРА
22
август, 1968 шу.
№ 101 (4581).
Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхчарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

ЛЕНИНА ТIЕХЬА ВАХАРАЛ, ЦО ШИЙН ВАХАР ДIАДЕННА ГIУЛАКХ БАХЬАН ШЕ КХО ЦА ВЕШ КЪОВСАМ ЛОАТТАБАРАЛ ЛАКХАГIА А БЕРКАТЕГIА А ЦХЬАККХА ХIАМА ДАЦ. Болхлой, ахархой, интеллигенци, дерригa дукхахчa къамех латта советски халкъ тешаме да ленинизмана. Ленина мIерца даха а дах, къа а хьег, кот а дуьа из. Дукхахча наха кхетаме хьегача къинца, кхетаме хIама кхолларца гучадоаь ленинизмана, коммунизма гIулакхa тешаме хилар. Советски наха хьа мел дечуница дийна йолаш хьаотт Владимир Ильич Ленина идейи уйлайн йозале. Вай парти дерригача шийн сийдолча новкъа коммунизм хьалъяра ленински генеральни лине ихай. Парте Програма тIа, КПСС XXIII-ча съезда решенеш тIа нъовстадаь да коммунизма материально-технически база хьалъяра общественни отношенеш ергаяьха тоаяр а, даимача политически сакхетама уйла хургйолаш советски нохa кхетам балора а дIахо дола дехараш.

(«Владимир Ильич Ленин ваьча дийнах денз 100 шу дизара кийчо арах яьача КПСС ЦК сокам тIара).

БЕРРИГА НИЗ — ДОАКЪАР КИЙЧДАРА

Укх шера план хала хьалха кхечанзъяра, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара дикача толамашца накъбаха, хьайбай продуктивность дIахо а лакхъе яхье баьннача юртбоахама къахьегамхоша дукхача меттигашка дика вIаштIехьдаьккха леладу доакъар Iалашдеш, из хьайбаш Iангара доакхаргдолча хьатIаозмига. Дукхача колхозашкеи совхозашкеи хIанале мел эша йол хьеккай, ча Iалашдиьд, дукхагIола доакъар фермашта юхе хьатIаденад, хIаьта хIана тайп-тайпарча баьщий, хьажкIий силос йоллаш боах.

Уж балхаш укх шера къаьстта дикагIа леладу Сунженски района боахамашка. Соахка дийнна гIалаташ белгаш а даь доакъар кийчдара дIовхашта теркам тIабахийтаь, масала, Орджоникидзе цIерагIча колхоза правлена, партийни организаце. Цига вIашагIъеллай доакъар доаккха бригада. Цига хьожабаьб мел эша нах, техника. Из дац кхьйола кхаш леладу бригадаш цу балхах мукъаялийтьяга, доакъар кийчдечарна тIар Iмасса а оагIора новкъостал ду. Керттердар да, ахьа, чада, силоса хIара центнера лертIа учет елга. Цхьанахьа гаьнна хьекха латтар а доацаш, кийчдаьр лоарI хьайбай фермашта юхе хьатIа а деиа аргIаш даь дIаоттадаь доакъар.

Доакъар Iалашдеча укх шера дукхача боахамашка дукхагIа терко я из фермашта юхе хIаоттадара. Шаьла района «Автуринский» совхозе силос кийчъеча лертIа пайда эц техникех. ШелагIча отделене силоса хьажкIаш хьеккаш кхо комбайни а, уж дIакхухьаш бархI тракторни лафет а. Укх шера кхо эзар тонн силос лаьттагIа йолла эзаш ба совхоза болхлой, хIаьта уж балхаш ди тIехьа сихлуш а латт. ХIанз транспорт мукъайолча хана аргIа хьекха латт йол, ча фермашта юхе хьатIа а ккухьаш, цох аргIаш деш ба совхоза болхлой.

Силоса лаьрхIа дIайийнача хьажкIех ахалех совгIа дараш чуйиса даьннад Наурски района боахамаш.

Iаина кхоачамхилла доакъар Iалашдара денна йоакхо ю Надтеречни района «Гвардейский» яхача отгормочни совхоза кулгалхоша, партийни организаце. Масала, шоллагIча отделене хьегте а аргIаш а даь дIаоттадаьд эзар тонн совгIа ча. Планах йиъ эзар тонн силос кийчъеза чa вархI эзар тонн лаьттагIа йолла доиш денах отделене механизатораша. Кхетиша вIаштIехьбаьккхаб комбайнерий, силос Iетеlaча тракторастий, шоферий бодх. ХIара денна балха итогаш ю, дикагIчарна цIе вымпелаш тел, кхчаь совгIаташ хьежалу.

ГIожа доакъар кийчдеаъа, из хьайбаш Iангарадоахача хьатIаозмига, цунна нийса учет елга, силос Iалашъелга дукхача меттигашка дика леладойш а, уж балхаш массанахьа нитта вIаштIехьдаьхад ала йиш яц.

Гудермесски района колхозашка совхозашка доакъар кийчде йолаенна ер кхоалагIа бутт ба, хIаьта цар кийчде дезар 19 эзар тонн гIожа деакъарн 34 эзар тонн моша доакъари. Бакъда, уж балхаш чакхдоала хIана гаьна да цига. Силос кийчъе езачох дизлагIа дакъа мара кийчъяьиц, хIаьта чак йоли эшачох ахалел совгIа мара Iалашъяьиц. Из болх къаьстта во лелабу цу района колхозашкa. Лоамашка йол хьонхаш ба «Дружба» совхоза доакъар кийчдераш, бакъда, из геттара а ледара леладу цар. Йол хьаккара вIашкатохара, цох аргIаш дара юкъе йоакхa кхъ йолийт цар.

Района дукхагIола боахамаш цхьан шерен кхъа дIайийча дукхача шерашкеи тIаъола баьцаш хьекхаь баьнна тоъал ха я, бакъда, фермай коанаш хIана а даьсса да. ДукхагIола чам йоли кханкара чуляза латт. Транспорт а болхлой а дукхагIча даьнье мукъбала а колхозийи совхозийи кулгалхоша, специалисташа лертIа терко яц дерриге доакъар хьайбай фермашка хьатIаоварa, цуна доатгIача тайпара дела дара.

Iана эзилахьа хьайбашта доакъар кийчделга ледара лел Наьсарен района «Яндиевский» совхозе а. Укх шера 1680 тонн гIожа доакъар закха дезаш а совхоз, бакъда, Iаладаьр кхалел совгIа мйра дац. Доакъар кийчдеага дикагIа вIаштIехьдаьккхара мел эшар да цига, вIашагIъеллай доакъар кийчду йиъ бригала. Царга лертIа болх хьабайта ца харo, техникех биэзе пайда ца эцаре кхатетт дерриге я. Масала, Экажкъонгий-Юртарча отделене механизатораш ныль бутт чакхбалалехьа хьекха бовла беаш бар 105 гектара тIара суланко. Из башха зика бул шийн хаанахьа ца хьанхар бахьан долаш хIанэ къа я ениа талхаш латт.

Доакъар кийчдара пIенхашта сарнагIбовла безаш ба «Назрановский» совхоза, МалгIабика района боахамийн кулгалхой, специалистий, партийни организацеш.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийлеица накъабахара, хьайбай продуктивность дIахо а лакхъяра, республика колхозийи совхозийи къахьегамхоша хIана чIоагIа лоархIаме да Iаина кхоачамхилла гIожа а моша а доакъар кийчдар.

Цудухьа хIара боахама кулгалхоша, специалисташа, беррига низ тIабахийта беза доакъар кийчдеш боахкача наьха болх нийса вIаштIехьбаьккхара.

Доакъар кийчдеага а чуяилга а сихдара лертIа пайда эца беза еригача техникех, автотранспортах.

Доакъар кийчдечарна, механизаторашта юкъе шерра яхь Iовржалра, къахьегамцара наьха материальни а моральни а безам совбаккхара терко е еза партийни организацеша.

ХIара колхозе, совхозе хIана къаьстта теркам тIабахийта беза арахьа кийчдаь мел латта доакъар фермашта юхе хьатIаовара, дика аргIаш а даь нийса учет а хь из дIаоттадара.

Укх декошка беррига низ тIабахийта силос латтагIа йоллаш боахк юртбоахама къахьегамхой. ХIана ха дика латтача хана кхы а сихле деза уж балхаш, специалистана, фермай кулгалхошa силос дика дикаа йолаш хилийтара дани тIахьожам лоаттабе беза.

Хьайбаш дика долаш Iангарахьара мел эша доакъар Iалашдар — республика юртбоахама къахьегамхой сийлен декхар.

Новкъостаща, Ровенски азотни удобренеш завода гIишлошъераща юкъе лоархIаш ва комсомолец арматурщик Михайленко Николай. ТIехъйика болх барах коммунистически къахьегама ударник яха цIи ешай цунна, хIаьта арматурщиккий бригада комсомольцашна шоай секретарола харжав из.

Ровенски азотни удобренеш завод — пятилетка ударни гIирс. Предприятe хьалхара аргIа ер шу чакхдалехьа эксплуатаце дIалургья.

П. Здоровило сурт.
ТАСС фотохроника.

Ленински къахьегама вахта

ГОТТАЧА асфальта наькъашта дехьа сехьа латт тайп-тайпара аппараташ. ВIарг дIа мел лекхача помидораш, Iажаш, хьачаш чубоахха банкаш, царна обработка ю аппараташ.

Цкъа дIоIамалца лерташта новкъа да механизмашa деш дола тата, бакъда, укх чу болх бечарна-м из вIалла дий а дац.

...Машинашта юкъе гIолда чакхдаьнна йоккхаш вайнашта дIатIаттар тхо.

—Укхазара дIаболалу тха болх, — йоах соцарча воажъоста бригадира Умарова Рукъета.

Болх укхазара дIаболалуага-м ховргдолаш дар цу ваннашкара помидораш дIйча а. Машина кулен

Репортаж

КОНСЕРВАШ ХЬАЕЧА

тIара йоаттIашехьа пар чу йиле цIенъю уж.

Помидораш яхьаш енача машина дуьхьал соцара бригадир дIа ера а яьде, цхьан юкъагI се юс се. ХIаьта помидораш... Ваннашкара цIенъяь хьадъяьха помидораш байкаш чу а йоахаш транспортерашца дIатIалу маринадии установке. Уахазa хIара банка чу маринад а деттий дIакъовла мара ца эзаш кийчъю.

— Хала бий мух болх? хоатте маринад Iочудеттача бохлечуна Р. Нурхановага.

Хала дар хьалха дукхагIдола балхаш кулгашца деча зана, ханахьа хьаIоецар болх. ХIаьта хIанз дукхагIдолча балхашта механизаци лъй, цудухьа тха болх ацтагIа ба.

Из ниттa да а да. ДукхагIдола балхаш: сна йоакха кийчъю помидораш юдлага, йона банкаш машинаш тIа дIатIаккхухьалга, дIакъовлилга кулгашца дера хьалла. Механически мастерскe заведующа Р. Мачигова, слесара и. Стеблянске, кхычар а енача предложенешца боккха пайда бар заводa. Банкаш аппараташта дIатIакхухьаш йола транспортер оттаяра кхычахьа балха вахийта 10 болхло мукъабаьккхар. Ниттa маьлера а банкаш тIа дохка негIараш автоматически дIакъулдаргдолаши помидораш ваннашка ерригаш цхьана юкъаргйолаши сийла предложенеш а. Цар а кхыча мероприятеша а лакхъяй балха овсара. Ниттa, изь бетта планах 170 эзар банка арахеца езача 554 эзар консерви банка арахийцар. Из кхуь 300-процент совгIа.

— Дуьца сона, Рукъет, шоай коллективах,—дах аз хьечуенача бригадира.

— Укх цехера боалла дукхагIбараш къона ба, цхьабараш школаш чакхйоаххаше а баьхнаб тхо волча. Массехказа Сийлен грамоташ, ахчан премеш тийнинай соц хьаеча Я. Хутиевайна, банкаш дIа кийсъеча Э. Исаевайна, стерилизатора М. Шесаевайна, банкаш чу маринад Iочудеттача У. Катаевайна, Р. Нурхановайна, кхычарна.

ХIаьта Роза (ше а я де бувача къонабарашта юкъе. Укх шера мара ена из укхаза балха. Дукха ха ялалехьа стерилизатор йола Роза бригадиралла къежа. ХIанз 25 сага ва цун бригаде. Раьза ба болхлой шоай кулгалхочунна. Цхьа хIама дага доал Розайна, институте деша яха безам ба цун.

...Цахаддаш тата латт цехе, транспортера тIа гIолла цаладаш хьайбаргIа гаьнача къилбаседе Урале, СибаргIа балача нахха истолаш хьадергдолча помидорех, хьачех, Iажех йиза банкаш. Новогрозненски овощеконсерви завода болхлошта дет тIара барках арга цкъа дар чам байзача.

З. ГАЙСАНОВА.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): Р. Нурханова, У. Катаева, Э. Исаева помидораш чуйолча банкаш чу маринад Iочуйотташ ба.

М. Пленина сурт.

ЯЛХЛАГIА МЕХКДАЬТТА КIЕЖ ТЕХАЙ

Самардийнахь. 20-ча августа, боккха кхаъ хиина дог гIоздаьнна бар Карабулакски бурувдеттача конторa бурувдеттараш. ЯлхлагIа йоккха мехкдаьтта кIеж техай цига укх шера. Соаккеи укх шерен республикерча цхьаьккха бурувдеттача контора ца баьккха толам ба из. Скважино дийнахьи буся лу мехкдаьтта бIаьгаргга тонн в. № 155 йолча цу скважина проектах тоха лаьрхIа хинне 2400 метр бурув ханал хьалха теха даьккхар бурувдетта мастераш Терлецкий Василийи Белгиреев Шарпудинни керте латтача бригадаша Скважина бурув тохарa а цунна обработка еча а хьинаре къахьегарца белгалъяьлар бурувдеттараш Шепилов Николай, Степанов Федоров Николай, Коржов Павел керте латта сменаш. МехкдаьттахоЙ цIейна накъаболхаш яхье баьннача бурувдеттараша кийчдаь къахьегама совгIат да из.

А. БАКАЛЮК,
тха штате воаца кор.

ХЬАЛХА ПАТТАРАШ

Ер шу дIадоладелча дена дика къахьега шхьабоагIа Гудермеса района «Гудермесский» совхоза цхьоалагIча шурий-товарни ферма къахьегамхой. Цу ферма коллективана кулгалдеш ва коммунист Абдурзаков ИбрахIим. Укх дIабахача ворхI бетта планах йоагIачул 120 совгIа центнер шура ехкай цар пачхахьалкхенга.

Дика да ферма хьокхаман хьабей продукцега бола мах лохбарга дилача а. Ниттa, цхьа центнер шурийта дIаболд мах цхийтта сом мара бац — планагIчух дикка лохагIа. ХIаьта шурай хьоанал а планах лийрхIачул, тIех а йолаш, хаддаша йиъ процентал чукь ца йолаш латт.

Ферма коллективо цу тайпара къахьегама толамаш дахара хьинаре дакъа лоац хьалха латтараша. Цар опыт шерра йоаза еаш я. Хьалхара моттиг хаддаш Чалиева Селихьатага я. Укх шера ворхI бетта 1288 килограмм шура хьаккхай цо ше лелабеча доахах хIара Iаттагара, хIаьта шера планах йоагIар 1900 килограмм мара яц. Цо санна дика толамаш доах холушашa Абдулкадырова Хадижата, Тазабаева Умхана.

И. МАМЕДОВ.

ДОАКЪАР ХУРГДА

Дика вIаштIехьдаьхад доакъар Iалашдара балхаш Надтеречни района «Верхненаурски» яхача совхоза механизатораша. Йоккхал лаьттаяле а, дикача хьала тIа да гIожа а моша а доакъар. Iалашдеча доакъара дикал лакха хилийтара боахача доархIаме да аргIашка вIашкатоха йол сиэъ хилийтар. Цудухьа дика йовъаенначох мара аргIаш дац. Дика терко ю механизатораша Iалашдаь доакъар фермашта юхе дIаккхаьяра а. ХIанзе, хьайбаша Iа дедаккхаргдолча кийчдаьд 1,2 эзар тонн ча, 6 эзар тонн йол.

Тешшаме ала йиш я хьайбаш дика долаш Iа доаккхаргхилараах, хIана аьлча, фермашта юхе даьха силос йолаш доаа кIоогаш хуаьш латт.

Р. АХМЕДОВ.

ЯХЬ ЛЕЛАЕЧА ШИИ УСТАНОВКЕ

Дукхача шерашка Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе установкашта юкъе хьалха латташ я нон. Абасалиев керте латта № 1 йолча установка коллектив. 13-ча августа денз тIабоагIчa бетта чотах къа а хьегаш, планах совгIа цар арахийна мехкдаьттa сийрда пропуллн эзараш тоннаш я. Ниттa дика къахьег цунна яхь лелаеча нон. Топпила кулгалдеча установка коллективe а. 14-ча августа кховчашъяьй цо бархI бетта план.

Л. ФОМЕНКО.

ХУРГБОЛЧА

ТIаловгIача шера хургболча хьувкъама лара йолларе чуйина къахьег колхозийи совхозийи механизатораша. Хийша саhаш латт гурахьа алат дIаерин аьбан лаьрхIа лаьтта. Белгалде доагIа уж балхаш дара техкаш укх шера дIадахача шерарчул лакхагIа йолга. Цох ха вийна лаьтта хьалхе а ца аьхача дIайийнача культурай хьувкъам лакхе хила йиш йоацилга боахарий специалистана дика кхеталелга. ХIаьта даьза тоалаам укх тайпара за. ТкъоалагIа августе тIанхоачаш гурахьа дуьча алата дерригa ахка лаьтта 111 эзар гектар да, вешта аьлча — планах 53 процент.

Къаьстта дика кхахьийгад Наурски, Надтеречни, Советски районий боахамий механизатораша. Шоай аха лезача дерригача лаьтта кхаъ дакъах ши дакъа аха баьннаб уж хIанзале. Цхьабакъда, белгалде деза кхыча районий боахамашка лаьтта дукха дукхагIа аха хила йиш йолга. Гурахьа дув алат дIаде дукха ха йисаш, дале а, Наьсарен, Сунженски, Урус-Мартана. Шаьла районий боахамашка сихлуш бац лаьтта аха дакхара. Укх шера а, хьалха хIанхача шерашка санна, гурахьа дув алат тIехъадалар кхерам болаш хьалаш эттад.

Кхы дикагIа вIаштIехьдаьхалац аьба лаьтта ахара балхаш Грозненски, МалгIабика, Урус-Мартана, Шелковской районий боахамашка. Аьл деза цу боахамашка аьба лаьтта ахара хьожачаш республике юкъера лаьрхIачул лохагIа йолга. Цул совгIа, балхош кхы тоадеина меттиг ца хуле, бIаьсте аха дика тарлу лаьтта.

ХIара колхоза, совхоза кулгалхой, механизаторий керттера декхар да гурахьа дувца алатах аьбан лаьрхIа дерригa лаьтта шийн хиненахьа кийчдаь даьхкар.

ХЬУВКЪАМА

ТКЪОАЛАГIА АВГУСТ ТIАНХОАЧАШ ГУРАХЬА ДУВЧА АЛАТАН ЭЙБАН ЛАЬТТА АХАРАХ ЙОЛА СВОДКА

(планах проценташца)

	аьба аха	Гурахьа дув алата лаьтта аха
Ачхой-Мартана	39	52
Ведана	—	54
Грозненски	19	57
Гудермеса	37	57
МалгIабика	18	50
Надтеречни	18	80
Наьсарен	9	37
Наурски	24	66
Ножай-Юрта	4	58
Советски	—	73
Сунженски	35	36
Урус-Мартана	15	41
Шаьла	28	31
Шелковской	45	63
г. Грозный	13	—
Ерригача республике	22	53

ТАСС-а ЗАЯВЛЕНИ

Чехословаки Социалистически Республика партийни пачхьалкхени деятелаша Советски Союзагара а кхыча союзни пачхьалкхенашкара а вовшал долча чехословаки халкъа тIема низаца а тIехьа, кхе ца додийташ новкъостал дагра дийхь хилар дIакхайкале викдя ьый ТАСС. Из декхар дааь Чехословаке йолаш йолча социалистически строянан конституце оттадаьча пачхьалкхеналии социализмаца моастагIал долча арахьарча низашка барт баьча контрреволюциони низий оагIонгахьара кхерам оттарах.

Чехословакерча а пунна гонахьарча а событей хьакъехьа, Чехословаке кулгалхой а иштe болаш, цхьа бакъна ца Iеш вIаши дагабийлаьб вежарашкаре социалистически мехкий кулгалхой. Цу мехкий цхьа барт бa халкъий социалистически коталенаш хьалкхабар чIоагIъяр, лоралр ерригача социалистически [illegible] ний юкъара интернационални декхар хилара хьакъехьа. Из кар даьна юкъара никъ торжественно дIахайкъбаьбар Братиславски заявлене тIа а.

Чехословакера хьал дIахо къахкадалар Советски Союза а кхыча социалистически мехкий а вахара хьаштех, социалистически содружества пачхьалкхений кхерамзлен хьакъехьалу. Чехословакерча социалистически строяна бола кхерам цунна цхьана европейски машара лоаттамашта бола кхерам а ба.

Советски правительствай союзни мехкий — Болгаре Халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Польски Халкъа Республика правительствашеи, хададгдоача доттагIалеи цхьана гIулакхаш лелалдеш принципаш терках а эш, долаш долча договорни декхарашка хьежна, вовшал долчи чехословацки халкъа хана дергдоаца новкъостал дара хьанъехьара из хьоалдаь декхар кхоачашдеслан лаьрхIад.

Вежарашкарча социалистически мехкашта юкъе уттадаьча союзнически договорашa белгалъяьча къаьст — къаьстта а цхьана а шоай лораяра йолча пачхьалкхений бокъоно ма ахха а из решени. Европа халкъаш, цара дига ца Iеш, тIемаш юкъехийлача милитаризма, агрессе, реванша низашта дуьхьала европейски машар хьалхабара долча вай мехкий овлангарча хьаштаишта из лаза а я из.

Советски тIема подразделенеш цIерашна вахача союзни мехкий тIема подразделенешца цхьана 21 августе Чехословаке территоре тIа ваьнна. Чехословаке социализма коталенашта етта кхерам, социалистически содружества мехкий кхерамзлена етта кхерам дIа ма баьккхинге а законни Iаьдалаш уж тIема подразделенеш дIахо цига эшаш йоацийта ма лаьрхIинге а хьем боацаш ЧССР-ра арайовхаргья уж.

Уж гIуланхаш муълагIа але а йолча пачхьалкхенна дукьала дераьдаь а дац, хьалхагIчун вале а долча пачхьалкхен хьаштешта цхьа низа а йоарие за деш а дац. Уж машар бахьане из чIоагIбара йоккхо е езаш хиларахи деш да.

Вежарашкарча мехкий шоай йохаргйоаца солидарность чIоагIгIен хеадам болаши дуьхьала уттаю арахьарча хьашт долча кхерама. Цхьаннега а цхьанна а хана социалистически пачхьалкхений содружества юкъера цхьанккe а мохк дIабоакхийтаргбац.

ВАЙ МЕХКА ГIОЛЛА

«ЛЕНИНСКИ КОМСОМОЛА 50 ШУ»

Ниттa оаш 16-ча августа СССР, революце Централни музее кийчъе йолаьнча дIа-юха лелача йоккхача выставках.

Экспозице 40 хIана ид дьяна йолча щита тIа хьахьокхаш хурга советски комсомоло ах бIаь шера хьабена сийлахьа никъ бувдаш дола фотографешк документаци.

Экспозице къаьгта хьахьокх Коммунистически парте кагирхой ю йоакхо.

Выставка материалаша дуьцаргда вай мехкарча эгара хьалхарча кагирхой организацеех. Фотоаппарата объективо чулаьцаш «Къона социалдемократ» яхача кружока членашта юкъера Е. М. Ярославский, Г. И. Петровский. Якутске дар из 1917 шера февралe царазм дIаьакхачул тIехьагIарча хьалхарча денош. Лала — РСДРП(б) VI съездо тIайийца «Кагирхой союзех» йола резолюци.

Нагтахьа мара ца нийслуча фотодокументаша, картий, плакатий репродукце, выставка кхыча документаша хьажа ухараштa вовзийтаргба Октябра деноша, граждански ДаьIмехкен тIемий шерашка советски кагирхоша лоаттабаь турпал къовсам. Дукха экспонаташ советски кагирхой къахьегама гIулакхашта, социализми коммунизми хьалъяра гIулакха юкъе цар доацаз дехлаьнна доакхача йоакъа хетаь я.

(ТАСС корр).

ГОРОД ГОРЬКЕ КЕРТТЕРА МАЙДА

Она Волгах дIалхеттача, город Горьке юкъотте йиъ гектар совгIча территоро тIа хьакурта генеральни планагIа белгаль Ленина цIерагIа йола паралаи майда. Майда тIа урагIаIерг да 9-ша а 12-ша а вIашгIардаь нах чуIа а администрацища а цIенош, театраш.

Майда тIа догIарга Владимир Ильич Ленина памятник.

Майда а памятник а В. И. Ленин ваьча дийнах дена бIаь шу хуаш торжественно хьадела белгалдеш я.

Григорий ЗАХАРОВ,
АПН корреспондент.

Армянски Шекспириана

Ереване Армянски шекспировски центре араххийнад «Шекспириана» (Шекспириана) шоллагIа том. ХIанз искусствоведене доктор Рубен Зарян керте вола центр Шекспириана кхоалагIча томи тIа болх беш я (хьалхарчар 400 оагIув а йолаш 1966 шера араяьннад, шоллагIчар — 500 оагIув а йолаш араяьннад). Сборникашта юкъе да армяний меттала ядаь сийлахь — воккхача английски драматурга вахарна а творчествай а хьажаденаш тохкаминги публикацеш.

Армения — шекспировски сборникаш хан - ханахьа арйхха бовлача советски союзни республикаш йиьналгIьар я. Массехк шу хьалха Армянски Iилмай Академе искусствай истореи теореи Институте хьаьлланай Шекспира библиотека. Лоаппача хана цунах цу Института из къаьстта йола отдел хиннай. Отдело боккха болх чакхбаьккхаб тайп — тайпарча меттайлаьарахуьлаь Шекспира хьакъехьара литература гулдара. Ниттa хьахинвай «Шекспиракан» яха сборникаш арадуьлийта Армянски шекспировски центр. Сборникий массазарa разделаш я: Шекспира вахари творчествои, Шекспира общественни уйлеи, Шекспира укелларашта переводаш ара дешаш, Шекспира театри, Шекспира искусство, публикацеш хьакъехьа.

Профессор,
Арменакс АРШАРУНИ,
Армянски ССР искусствай заслуженни деятель.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА ПАРТИЙНИ СОБРАНЕРА

ЛАКХБЕ КОММУНИСТА БЕХКТОКХАМ

Декал долаш ярех я «Красный молот» завода № 15 йолча цеха партийни организаци. 104 коммунисти 6 парте кандидати чуваагlа хlанз цуь мугlарашка. Дукха къахьийтал цеха коммунисташа шайн коллектив завода тlехьашехьа нехан коллективашта юккъера яккхира. Соахна отчетно-хоржама партийни собране дийцар кертерча дакъе из дол дар. Пачхьалкхан план кхочушъйар цеха коллективо. Коммунистий авангардни лоархlам лакхбе, пятилетка заданеш кхочушъяра боккхой оьргагlбаха аьнна тlалйца соьци хьийре кхочушйбен хьийоагlа цеха коллектив. Укх шера бетта-бетта шоай заданеш тlехкхочушъеш болх бу цеха болхлоша. Цуьнгахь соахка мехкадьтта оборудовани арахьара кхоачашъйина йиса хинна илее укх шера 30 процент меттаостталь баьннаб уж.

Хlанз В. И. Ленин ваь 100 шу хиара сийлояна вакъявахара гlулакха хlара коммунисто денал, производствера цуьн авангардни лоархlам лакхбара дениш да партийни организаци шийн балха кертера лерхlар. Кертерча дакъе уж декхар дар укх деношка хиннача цеханни партийни организаца отчетно-хоржама собрание дийцараш а.

— Цеха беррига коммунисташ,— аьлар доклад еш хиннача цехани партийни организаце секретара Т. М. Ганзюкова, — кертерча балха участкашта бовл деш да. Дукха цаьл коммунисташа цеха пайда эцаза йола торонаш гучаяхара, къахьегама дисциплина чlоагlъяра. Цудухьа тоабеннай цаха коллектива болх а. Укх шера завода цехашта юккъе хоржача социалистически яхье цlаллагlча моттиге йолаш хьайнагlа цеха коллектив. Толамца кхоачашъйай цехо ах шера план, чlоагlъенний къахьегама дисциплина. Соахка хиннача кхоаза кlезигъенний прогулаш. Из вlаштlехьдаьннад балха тlехьашехьа е прогул ьча саьд коммунисташа, ерригача общественноста цlенхаштта бехк барах. Цу хьакъехьа дукха кертlаьннад партийни группашта а. Бригадан 12 к уж цехе. Дика къахьийгад нов. Агасьян, Рыженков, Мочалов керте латтача партгруппашта. Укх массехк шера шоай гlулакх дика довза специалисташ, хьалхе лелаераш кхедьаь цар. Шоай производственни задании даьш 140—150 процент кхоачашъю котельщикашка коммунисташа Сленко Анатоле, Васкина Александара, Олейников Анатоле. Заданеш тlехкхоачашъярал совгlа балх сикал а лакха хул цар. Кагирхошта хьоккам а толаш къахьег завода дикагlнолча антенарпшка коммуниста Лупеев Станиславa. Цхьан сменах 1,5 тlехкхоачашъю нормаш. Ийтта арахецача продукце дикал даьха а йолаш дена нормаш 150—160 процент кхоачашъю цеха токара коммуниста Махаев Жуниад. Дика къахьегараш совгlа цеха общественни вахаре а хьинаре даькъ лоаи Жунида. Из керте латта «Котельщик» яха венгает заводе дикагlадарех да.

Цеха коммунистий авангардни лоархlамах лаьца дукха зуппа йиш я. Дукха ба укказа шоай партийни декхараш лерттlа кхоачашдеш, коммунист яха цlи лакха лелаш коммунисташ.

Отчетни хана тоъак гогlаенай цеха партийни организаци. Баргl дикагlнола производственних парте членалеи парте кандидаталеи хьаьйцад. Хlанз царех хlаране толамца кхоачашду шоай производственни декхараши партийни поручени.

Дукха ба коммунистий лоархlам къахьегам lилмаш лерда тlа вlаштlехьбоаммхача а. Уж деташ кастъкаста дувца уттаду партийни собранешка. Цига хlара коммуниста цу хьакъехьа де деар белгалду. Отчетни хана коммунисташа енйача рационализаторски предложенеех массехк эзар сом пайда баьннаб завода.

Цеха коллектива карагlдьанача толамех дийцар партийно бюро секретара а коммунисташа а. Цхьабакъда, дукхагlа цар теркам тlабахийтар хlана а цеха балха юкъе нийслуш долча кхоачамбоацараш, уж дlаддха партийни организацена хьалхашка латта декхараш белгалдира.

— Хlара коммунист коммунистически къахьегама ударник хургвола гlулакх вlаштlехьдаккха хеза, — аьлар ше йъамаьл деш инженера коммуниста Чанкова, — В. И. Ленина ваь 100 шу хиара юбилейна пакъадолхаш дика совгlат хургва из.

— Цеха партийни бюро дукхагlа теркам тlабохийташ хила еза цеха производственни гlулакхашта, цу хьакъехьа партгруппаш когlортола а еш, — аьлар мастера нов. Ирамлова. Хlанз а боккъонца лелаш партгруппашта оперативни кулгалдара гlулакх. Тахан балха карагlдьанача толамех кхоачам а ца беш деграра-денга лакхъе еа балха ерарле. Цу гlулакха сардагlнала веза хlара коммунист.

Дукха кхоачамбоацараш да къовлача баглоаша, коммунистанта кхетам балара, кагирхоашта смежни гонаалаш lомарна цеха партийни бюроe бечал балха юкъе. Баргlана бесса тlахьожам лоттабан арахецача продукце дикала. Хlийн-а тlехь боккъонца пайда йiаш, еача прессах. Цу ерригача цешой терко е еа коммунистапа, производства гlулакхашта иоачарле ю кхоачамбоацараш цlенидаь дlадахар — вай эггара сийлен декхараш да аьна белгалдьакхар собране, къамаьл деш хиннача коммунисташа нов. Аценковей, Дастовей.

Къаьстта белгалдаьнхар коммунисташа В. И. Ленин ваь 100 шу диара сийна аьрша социалистическа яхь лаьгl из аьйта тlехьожам лоттабара, хlара коммуниста хьинар лакхдара. Цу хьакъехьа а да кхоачамбоацараш.

Ийтта дукха кхоачамбоацараш дийцар коммунисташа партийно-политически дешара кружокий балхах лаьца а. Керда хержа цеханни партийни организаца бюро уж кхоачамбоацараш дlадаха декхарийла еш сочам тlаййцар собране. Лакхача идейно-политически боараме чакхъяллар собрани.

С. КОСТИН.

АГИТАТОРАШ— НАХА ЮКЪЕ

Политически балха йоккха опыт Iоалай-Сунженски района дукхачча моттигашкарча агитколлективашта. Дикагlбарий опыт дlай-хьай эцара каст-каста семинараш, совещанеш чакхйоах КПСС райкомо. Цул совгlа балха опыт дlай-хьай эцара хетадаь вlашагlкхетараш а хул боахашка. Цу гlулакхо торо хулийт товзагlа болча агитаторий опыт массанега дlакхачийта.

Декал долаш ярех я Ленина цlерагlча колхозера агитаторий коллектив. Цунна юкъе 45 саг ва кхай тlарча станашка, фермашка боахлошта юкъе политически болх бей.

Къахьегамхошта даим юкъе хул агитаторах Д. Чилаев, М. Батаев, К. Болочбой, М. Хасуев, кхыбараш. КПСС XXIII съезда решенеш вахаре чакхъяхара къахьегамхой сарцагlйоахйе, царна КПСС ЦК Пленумий материалаш дlайовзийташ уж боахама хьалхешка латтача декхарашта юваш беседаш, докладаш ю цар. Агитколлективо шийн болх кертерча дакъе тlайийла социалистически декхараш кхоачашде къахьегамхой сарцагlбахара лостам болаш бу.

Наха опыт шера дlайоалийта мегаргъярех я XIX партсъезда цlерагlча колхоза агитколлектив а. Колхоза культура цlагlа ул цуьн пункт. Къахьегамхой боккъонца йола салоlама моттиг хинний колхоза культура Цlенах. Укхаза царна хьалт дола литература нораьерда, уж ца кхетача е ха дlалам болча хlамашта жоп лудела агитаторашта. Колхозхошта цу хьакъехьа дика новкъостал ду агитаторашта Т. Чеботаревас, К. Пасенна, П. Шевлякова.

Къаьстта дукха нах гулбу сайрийне. Сакъердаме, политически кхетам луш мероприятеш чакхйоах агитаторашта, культура Цlен болхлошта. Тайп-тайпарча темех сайренаш ю тlеман вlахьегамех ветеранашта вlашагlкхетараш хул, комсомольцийн lаьдалаш саг йоалъярп-ехара хул. Советски Эстаре гlулакх ае тlабийка кагий нах нахьа бахара хетьаь сайренаш ю.

Уж тайпа масал дукха я даазе йиш я Партийни организацена тlехьожам лоаттабу агитколлективий балха, царна оьшаш дола новкъостал ду. Хlара шу массаза дола политически дешара юкъе лоаттадаьд агитаторий семинарш. Ийтта укх тlехьарча шин шера бlаь совгlа кхерда агитаторий тlахьийтадаь района агитколлективашта. Наха политически кхетам а луш хьалхашка латта декхарий кхоачашде къахьегамхой сарцагlбахара тешаме аьа ба из.

Т. ХАШИЕВ.

КПСС Сунженски райкома пропаганде агитаци отдела инструктор.

1 СЕНТЯБРЕ—МЕХКДАЬТТАИ ГАЗОВИИ ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ДИ

ДАГАЛАТТА ХlАМАШ

Мехкдаьттеи газеи вай денешка массанахьа а эшаш да. Из дарагlа довгаш да, химически промышленноста электроэнерги кертера бедалаш а, кlадаш а доакъара белонаш а я, молхаш бараькъаш цlенду материалаш а.

Мехкдаьтта доахача газана индустре министрий хьалхарча вошестителашта АПН специальни корреспондента Таранданиг Александра моаш интервью лун дийцар промышленноста ду даькъа 1968 шера карагlдаьнарехи перспективаш.

САБИТ ОРУДЖЕВ,

СССР мехкдаьтта доахача промышленноста министра хьалхара заместитель

Доккха хlама карагlдаладаьа белгалдоал советски мехкдаьтахой цlей: укх шера вай мехка доаккха мехкдаьтта кхаь бlаь миллион тоннаш тlехдоргда. Цунга кхоачаргда тlе, хетаргахьа, декабре. Экономисташа деннеи бийсаннеи юкъера лаьрхlача доаккхача мехкдаьтта цифраш ларде а лувнаш, лаьрхlад, 1968 шера тхога 307 миллион тонн совгlа мехкдаьтта доладургадар, цу тайпара, пятилетка заданеш тlехкхоачаш а еш.

Мехкдаьтта тlа-тlа дукхагlа доаккхар хилар—тха индустри дегlаяхара кертера хьокхам. Из дукхача факторех хьахулаш ба. Из хьаьнаб Iилмахоиеи геологеи, конструктораша а машинашъераша а, бурув тохаре мастерапа, гlишлошъераша къахьегарех. Из да лерладар сихха латтахьа хар а, массе моттиге майдолагlа йола сагlув терканьар а. Хlанз СССР-е шера дукхагlа доаккха мехкдаьтта 21 миллион тонн гаргга да. Из цифра цlаьхха хеннча шеко йолаш хетала я тlарлу. Цудухьа вlаши дуссаш аргла аь: дукха совгlа эшамагlа лоацаш нами мехкдаьтта лу хlара шера цехка къаьнагlа йолча мехкдаьтта доаллача районо — Азербайджана.

Малагlча мехкдаьтта луча моттигий чотах алсамлувл мехкдаьтта? Царех я хlанз дерригача дуненна йовзаш йола Малхбузехьарча Сибарегlен районаш, дукха ха йоалцаш белорусски дилтан тlара гучаьнна мехкдаьтта доалла моттигаш, Казахстански Мангышлака рукъаш. Каспийски форда юхера туркменски лаьттан тlа корагь керда мехкдаьтта доалла моттигаш.

Дукха мехкдаьтта доалла тюменски моттигаш карагрдаяр —из, дlахо мокк мехкдаьттаца lалашбара даькъе оаха доадергдолча толамий база я. Цхьабакъда, мехкдаьтта доаккхача хlана укх саьбата кертера даьда лоаш «къаьнарча» традиционни районашта. Цигара доаха мехкдаьтта тlа-тlа алсамдувл. Татаре шера доаккха мехкдаьтта 4,5 миллион тонн дукхагlа хургда, Оренбургски области — 1,2 миллион, Пермски — 1,5 миллион тонн. Дика хьоккамаш да тха дукхагlа йолча кхыча производственни объединенешка а. Мехкдаьтта иштта алсамдоахаш хилар лоарде а лаьца йиъбlаьлагlа тонн мехкдаьтта даккхара тlадерадаьд оаха тхоай визаш.

Сибарегlа керда гучаьнна дукха мехкдаьтта доалла моттигаш юварарлгья вай. 1968 шерах ала йиш я Тюменски области мехкдаьтта даха доладаь шу да аьнна. Лоаца аьлча, мехкдаьтта доахилга хlаннчул тlехьагlа деш проблема яц. Долла хlама транспортировкага хьежаш да. Укх тlеххьарча заманца цега мехкдаьтта доаккхилга сезонни гlулакх дар, мехкдаьтта танкераша кхухьаш хиннa хилараш къилбаседехьарче хий тlа шаш даша а деша кениш лела хоалалпагlа хьай ца доаккхаш сене латтар из. Хlанз Усть-Балык—Омск яха 1020 миллиметр диаметр йола магистральни трубопровод болх бе йолаллийтай, хlаьта цо йиш хулийт бlарчача шера мехкдаьтта даха а мехкдаьтта доалла кертерда моттигаш газопроводах йиа а хутташ мехкдаьтта дlаахийта а. Цу гlулакха сихха торо хилийтар тхога шера доаккха мехкдаьтта шийтта миллион тоннага дlаакхачаде, хlаьта 1969 шера тхъе миллион тоннага дlакхачаргья из цифра.

Оаха чlоагlа хьовlаш бен да эксплуатаце эттара толамагlа йола методаш юкъехухьилга. Тха декхар — лаьттан гlоланашара из моттига дукхагlа мехкдаьтта «хьаlоадар». Къилбаседерча Iалиа хьалаша, климата кхы тlа а халонаш хьалхазлпа оттаю, промыслаш кхаргем кийчъерген дlаходар алсамдоаккх. Цудухьа, палахьа сихха тхо район карагрде дотаденнадае, из моттиг оахош хьалаьцпале, тха декхарийла за хlабохийта чах кlезигагlа а болаш цуьн керрига рузнаш хьадаха. Цунна лувзенна Тюмене шерпа юккъехухьаргьа оаха цхьан сиважинга гlолла цкъа еш массехк тlоана эксплуатаци яра способи мехкдаьтта даккара кхьайола прогрессивни методаши.

Малхбузен Сибарегlара мехкдаьтта майдам iаэо дегlайоагlилга Усть-Балыкагара Малхбоаленгахьа йолха магистрални трубопроводаш ехкарах а хlарезе хьагучавьхан хьагучайоахаш йола Тюменски Томски областий мехкдаьтта доалла моттигаш царех дlахоттарах а, хlаьта иштта Усть-Балыкера Красноярскагахьа йолха магистралаш ехкарах а тийша хургда. Дlахо йолача хана Сибарегlен лоархlамегlарча промышленни районашка гlолла Дальни Востоке ехьа лерхl из трубопровод.

Укх шерах хьалхара ах шу чlоагlагlа аьттув болаш дар тха геологоразведчикашта. Январера июле кхаччалца цар мехкдаьтта доалла 15 моттиг хьагуча а яьккхай, хlаьта хьалхагlа йоаьаш хиннача майдашка мехкдаьттеи газеи доалла 33 тlоргахы а хьа а бийллаб, Азербайджане, Мангышлаке, Белорусси, Коми АССР, Татаре, Узбекистане, дукхача кхыча моттигашка а. Из хьаьнаб Iилмахой а, геологаша а, бурах тохара мастераша а хьаьнарах а къахьегамах а.

Порова Бесте, Ясура 85 километр дlахора, 4000 метр гаргга кlоргенча да кодаьй дукхаза мехкдаьттеи газеи доалла йола керда моттиг. Саталлийска-Бузулукски районе 2240 метр кlоаргачара деннеи бийсаннеи 200 совгlа тонн луш йоккха мехкдаьтта кlеж тохай. Башкире къулбехьенгахьа хьайийллай девонски мехкдаьтта доалла моттиг — Сатаевски. Цо дег доахийла хулийт Уфагахьа болаш мехкдаьтта цlоа хилара.

Бекхачча лоархlене а уж шерa бlаьстан юьхьи дьхкии гучадьина Нохч-Гlалгlашкахь тlерча мелови тlоанашкара керда мехкдаьтта а йлйхий галлай. Тlера меловй тlоанаш геттара дика да мехкдаьтта дукхагlа доаллаш хилараш. Деннеи бийсаннеи цигарча промысловй скважина лу мехкдаьтта шин эзар тонналга дlакхоач, хlаьта из дукха а дукхагlа да шьера лаьрхlача мехкдаьттадахкачура.

Мах баь нарговсцаш йоккха Нохч-Гlалгlайчен кlоалача рузнаш дlакхlам. Из, из дарра аьлча, шолегlа Грозный хьацилар мlаш доалаш хlаьд да, хlанз аьлча, цу майдамий хьалхагlа дена йоаьаш мел хиннарех дукхагlа а хlанз-гучаьдола цlаьрам. Цу тlа а доаллача я чlоагlа дегlадахка мехкдаьттех пайда эцаш йола районаш. Дожке, цар «цхьа» массазе а цхьан боарамагlа бина хургба — вай зlенгладаьа магистрале цlий лоархlама яй мехкдаьттеи газе.

Иштта чакъадолх тхо тхоай цlей.

МИХАИЛ СИДОРЕНКО,

СССР газови промышленноста министра хьалхара заместитель

Специалисташа лаьрхlад, СССР-е гучаьнна lалама газа запасаш Европа мехкашка хlаннала йоаьаш мел хиннарел ший дукхагlа хилар, уж дукхагlа а укх тlеххьарча хаьналла эттара йоккхагlа лоархlам хиннача америкаскичарел а. Мехкдаьтта доалла моттигаш — шоватъхьалел совгlа хьаеллагга диллача рекордни цар дlалаха шу. Кардерче а иштта дикалетар аьрд: хьийлийнай шт совгlа керда газови газоконденсатни моттиг. Царна юкъера эттара хьалха белгальхка ецаш я Ямальски ярш. Дlалоагlа сона ишт шу хьалхагlа Украине Шебелински газ гучаьнналца хана тхоам мел чlоагlа гlадахкадар. Дукхачча шерашка мехка къулбехьенна Центран тоаьнна энергетически база йолаш хьиссайна хьаьта укх шера Тюменски области къилбаседе хьахьацаьаххьа, масала Венгэ-Пурови моттигера гучаьнна газ Шебелинскарчул 200 миллиард кубометр дукхагlа я. Шийбуд хьагlа цитта. Къилбаседехьара гучаьннар дхьаькка а — Вонга-Ханенски. Цаьна лаьрхlача цу шинна а моттига запасаш триллион кубометрал тlех я. Доккха дикаметр да, газа газам дlахо Украине а гучайоалаш хилар. Укх шера цигара гучаьнний керда йиь моттиг — Брестимовски, Пыльмы, Космач, Ивановки.

Договорийташ а укх гарграча хана перспективаш а. Специалисташа йоах, сийна доагар дукхача боарама геттара кlоаргача доалл дукха хана дена из доалаш латтача СССР районашка. Хlанз укх саьбата оаха газ йоахараш юкъера кlоаргачарл а, 3,5 эзар метрал Iочу кlоарг я ца лунш. Хlаьл дене 5—6 километр кlоарге лаьттах чеин чуухаргlа тхо.

Укх шерара Иенний событеш лоархl оаха хунем хьалкъанита юкъе цу хьалдоlа договораш дарех. Из — СССР-а шийн къулбехьарча доалахя Цунгlба хlара шера итт миллиард кубометра газ тергlола трансиранскигъа трубопровод хьалар. Кертерча дакъе цунах пайда мlарга ба Советски Закавказье. Советски Союзо lалама газ дургъа Австрийна. Июне кулгаш яхкай соглашене контрактах. Хlаьта сентябре дена цу пачхьалкхенга кхоачаргда шин бlаь миллион кубометр хиллал доагар.

Лахо шерлуш латт мехка газови сеть а. Кертера декхараш лоархl оаха гаьнарча къилбаседехьа Ухта—Торжок яха транспортни магистрале 1220 миллиметр диаметр йолча турбах Средни Азера Центре дола шолагlа «говна» дулналгах. Тюменски областа къилбаседехьара Урале йода газопровод йиллара кийча е йолаьй. Хlаьале Енисей тlа гlолла lединхьал Мессояха — Норильск яха 294 километр йlаьха шийн тайпара газопровод йилда йолаш йолча заводларни Норильска хилапза заргдоаца цу хьаш. Из тайпа магистраль дуне практике дукхьанча юлларгьа тургье, нийрпа бийсай, бирсачь меланийн мияйин хьалашка. Уж балхаш бахьан делаш шийн энергетика хlора тlара дарегlчен антагlчен доагерa тlа яккха йиш хургьа мехка лоархlамеча индустриальни горедаге. Цу магистрале чу гlолла газ гlоргьа Дудинна яхача советски заполярни порте а.

Тха промышленноста болхлоша сийлахьа гlулакх лоархl Куйбышевера Ульяновске йола газопровод хилилгах. Мелекес яхача городе хьачъчалча хlанзале йилла хьинай из, Ульяновске болача нахьах хlанз юлденсар доаккха доаца, тоьал хьатлане дахьа дис Волгина тlагlолла «тlа боахаш» тlехкуыла дезарда — кин бух тlа гlолла дакерам ехка хаьргда, хlаьта из укхаза шера а за. Пландагlа хьатlаздоагlача шера хlача еаш яр газ Ульяновске. Цхьабакъда, гаргахьхоачаш латтача В. И. Ленина ваьча дийнаьд дена бlаь шу хиара сийна газови промышленноста болхлоша лаьрхlад магистрал хьалхагlа йилла аьхха, кертера беллаш укх шерре а чакхдала.

Бригадаш а лаьрхlача 1968 шера йиь эзар километр совгlа газопровод юлладаргья Советски Союзе. Iалама газ кхоачаргья дукхача городаника, районашка, хlаьта царна цхьаьна колхозашкеи совхозашкеи а.

(АПН).

ДОНБАССА БОЛАТ ЛОАЛАДУ НИЗ БОЛА ЦЕХ

Йоккха конвертори цех хьалъьаьннай Енакиевски заводе. Цу чу оттабча 130-тонни конверторашо йоалъадаь доаца углеродисти болатакни хацс доаца легированни даренка кховара дена легированни даренка кховнечиш дукхачча тайпаса дола дукха металл доалаларгда хlара шера.

Оборудовани балха стабильноста lалашьяр дукха из тешаме хилари цуо овсарлен лакхъар духьа инженерашна конструкторашна дукхха а хувцамаш даь гоьнчий из. Масала, газ раахийтара магистраш котелаш утилизатораш а доацаш яь. Цуа совгlа, аракхача газий углерода окиcаш богаль чакхъехара боарамаш нийсду система а яь. Агрегаташ хьалйизара кердача технолога дикка кlезигду «аьсса лелар», цу операцешка йола ха кlезигъю.

Цех кердагlча аппаратурацеи прибораши кийчъйй. Металл доалидаь хьадаккхара ерригача процесса автоматизаци яь, хlаьта электронно-вычислительни техника новкъостала чакх я йоах.

Кердача производствана уллув хьалъаьд гlоина йолча объектий комплекс. Конвертораша кислород, хlир, тиша аьши, огнеупораш, болат лоттала йола емкосташ хулийт цар.

Петр ПЛЕХАНОВ, техническа Iилмай кандидат.

(АПН).

Тай тхаьча санна нийса латтача комсий мугlарашка гlолла лелаш хьаьдоl мара саг ванц бlаргагуш. Иштелахьнийнаь комсий кхаьика де делаш хиннa балхаш. Комсий гайделгаш кхаьча доалаш латт.

— Укх шера къаьстта дикача хьала тlа я тха комсаш, — йоах Паурски района «Советская Россия» яхача совхоза парткома секретара заместитела, кертерча агронома Хоирбеков Гусейна,—массе а участкашта агротехнически боккъонаша дlадехкача бесса гlулакх даь йистедаьннад тхо.

Гуш дар комсаш лелаерашца бальча балха агроном раьза волга.

Кlира совгlа ха мара йисаяц комсаш чуяна йодае. Цу денна кийча еш беррига низ хlаьбахийта къахьегаш ба укх деношка совхоза къахьегамхой. Комсаш чуаца корайнаш, транспорт, уж дlаеттаергlола моттигаш кийчъеш ба уж. Пайда ьоккхам телаш хьабоагlа совхоза коммунисташ. Уж ба коммунистически къахьегама ударникаш, бригадираш Гресов Николай, Урусова Мария, шофер Ващенко Виктор, кхыбараш.

Пятилетка кхоалагlча шера комсаш хьуркъара яхье ьылкай комсаш лелаш бригадаш. Цу яхье хьалхле лелаш Гресов Николай керте латта кхоалагlча отделене № 1 йолча бригада. 88 гектарах хlаране тlара планах 70 центнер дикха еача 75 центнер комсаш чуаца аьнна доп деннад бригада коллективо. Шийн дош цо кхоачашдергхилар хьахьоех комсаш дика хьувкъаро. Цу тайпара сурт бlарго йиш я совхоза кхыча бригадашка а. Масала, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутат Урусова Маоиас кулгалъеча цхьоагlча отделене № 3 йолча бригада участок дукха гlуя йолаш, лаьтта ьыкха долаш я.

— Малагlа къайле йолаш да оаш комсаш дика хьувкъаяра? — хетт цунга.

— Дукха ха яр гlоамарий лаьтташ тlа (900 гектар да цу тайпара лаьтта совхозе) хlайийнача комсий хьувкъаш лакхбара оаха цаькъаш леха. Цу хьакъехьа шин шу хьалха мелиораце Iилма-тохкама институташ опыташ е долалелар тхо. Опыто хьахьенхар хlара гектара тlа 450—500 кубически метр цхьа хий телача 58 процентага дlакхоачар из. Укх шера из опыт тхоай балха юкъейоалайир оаха.

Бригада цу опытах пайда ийцар.

Беррига комсий хьувкам цхьан бетта чуаца лерхl совхозе къахьегамхоша. Цу гlулакха царна дика дергда студенташа. Хlанзехьа а царна эпар кийчаьь совхозе. Дlалахачь шера комсаш чуяцча болх беш 30 гаргга автомашина хиннале укх шера кхоаза кlезигагlа хургья уж. Цудухьа укх шера царна метта шертта лафетаки тракторашт кийчъаьй совхозе.

Комсаш чуяна бозабеннабене а яьа йиш йолаш да «Советская Россия» яхача совхоза къахьегамхоша тlайна декхараш сийлаца кхоачашдергхилар. Цуна тешал цу дика хьийкъача комсий арената.

Г. ГАРСИА.

ГlИШЛОШЪЕРИЙ ДОШ

«Грознинефтестрой» треста № 7 йолча гlишлой — монтажни управлене дикагlчарех лоархlаш я Турпалов Iарби керте латтача участка коллектив.

Дукха я цо дакъа а лоацаш Грозне пятилетка шерашка хьалъаь ударни гlишлош. Царех я нефтемаслозаводера Л-35, атмосферно-вакуумни трубчатка яха установкаш, Стари Сунжа яхача поселкера Заводской районе кхачалца йилла водопровод, кхыдараш. Массанахьа а шоай декхараш цlена кхоачашдеш хьабоагlа участка гlишлошъераш. Цудухьа хьежабу уж лоархlаме гlишлош хьалъе а. Соахка июнь бетта хьалъе йолайир цар город Грозне Старопромысловски районе профессионально-технически училище. Цу тайпара училище Къилбаседа Кавказе цхьаькха цаl мара яц. Пачхьалкхен планах ерриге училище хьалъяь яла езаш я укх шера йиьлагlча кварталe. Цхьабакъда гlишлошъераша-м цу ханага дlакхоачае лерхlаш из. Хlанз хьалъеш латта ер городок хьнал кълаьа хьалъаь йоаккхаргья оаха, — йоах гlишлошъераша. Цар из яхара из я а я городока тара. Цига хьалъеш я 600 моттиг йола дешара корпус, дешархой бахаш 440 моттиг йола шин цlа хургда, иштта 440 сага лаьрхlа столови я, спортивни зал, актови зал, стадион, дешара-производственни мастерскойш, кхыдола гlираш да училища лаьрхlа хьалдеш. Царех дешаргдолча корпусаи дешархой бахарг-болча шин цlенаи тlеххьара отделочни балхаш чакхдоалаш латт. Укх шера цхьалагlча сентябре хьалъаь а аьха дlаяла лерхl цар уж гlишлош. Хlаьта вож цlенойш, мастерскойш, кхыйола гlишлош 7 ноябрь тlаккхачалехьа хьалъьйоахаргья.

Уж декхараш толамца кхоачашдара беррига низ тlабахийта къахьегаш ба гlишлошъераш. Кхоачаш мел дена балхех 90—95 процент балхаш механизмашца ду. Кирпичка маркхалкхьалтенча кранаша, транспортераша цхьа минут а йоаш болхлой бехкках. Боагl-боагlача нийсбаь дlаеттабаьб болхлой. Шин сменагlа болх бербодаш гlулакх вlаштlехьдаьккхад. Балха ди чакхдоалдаш участка кулгалхошта, мастераша бригадирашца цхьана планерка ю. Цига итогаш ю сменагlа баьча балха, дувц нийсденна кхоачамбоацараш, карагlдийна дикадараш. Хьалха латтарий опыт массанена дlайовзийт. Цул совгlа кхоана хlара бригадо ба беза болх белгалбоаккх. Цу мероприяте торо хулийт Iуйрийна хьа из баьхкинехьа болх дlаболабе.

Къахьегама овсарле лакхъяра чlоагlа лоархlаме да аккордно-премиальни алапа тела леладар. Цу гlулакхо гlишлошъерий материальни белам совбаьккхаб.

Лакха къахьегама толамаш дахарах кхоачамбац гlишлошъераша. Маркхал, кирпичк, кхыйола гlишлой материалаш кlезигагlа йоаргйола мероприятеш чакхйоах. Хlара дена учет лелаю дlайохийтача материалий. Иштта болх барах пачхьалкхенна кхоадь ахча эзараш соьмаш да.

• Коммунистически къахьегама сийлен цlи яккхара шера яха лайзай участке. Хlанзалехьа из сийлен цlи еннай РСФСР заслуженни гlишлошъер яха цlи лелаю Астахов Михаила керте латтача бригадана. Итташ болча болхлошта. Из кlи яккхара къоkгам лоаттабеш я ни. Эскеркханов, Серов, Панкова, Хаджиев керте латта штукатурий, каменщикий, плотникий бригадаш, болхлой Эдилов Iабаси, штукатур Хатуева Тайсарии, кхыбараш.

Ритмичне балх бара гlишлошъераша мел эша хьалаш да участке. Болхлошта дlайча даьа хlама кийчдеш буфет, душевойш, умывальникаш я, хlара бригадана къаьст—къаьстта галlара лаьрхlа цlеной, кхыдараш да.

Цхьабакъда, доаха къахьегама толамаш кхы а дикагlа хила... цхьадола кхоачамбоцараш ца нийслора. Отделочни балхаш боарамагlа дlадахийтац субподрядни организацешa. Масала, «Кавсантехмонтажа» управлене болхлой шин цlагlа планех канализаци яй, йовхал хургйолаш цу чуйиллара, водопровод йиллара балхаш 3-ча августе чакхдаха дезаш бар, хlаьта уж тхьаьх ди тlехьа даьннад. «Авгоспромпроект» института коллективо хьаейтача проектана юкъе дукха кхоачамбоацараш хилар чlоагlа lеткъад. Цар проектах хьалъаь котельни юха йоха а ьь тоае езаш хилар. Цу гlулакхо чlоагlа зе хир пачхьалкхенна, зехьа йоайир гlишлошъерий ха.

Маркхал ца хилар бахьан долаш болх ца беш гlишлошъераш бlаргlаш в моттигаш нийслу. Уж кхоачамбоацараш дlа а даьха болх тоабара беррига теркам тlабахийта беза участка кулгалхоша, гlишлошъераша.

Б. КОСТОЕВ.

ДУКХАГlА ХОАТТА ТОВАРАШ ШОРТТА ХИЛИЙТАР ДУХЬА

Кхалсага цlагlара къахьегам аттача боаккхаш, вай квартирашка товаш паргlато хулийташ йолча кердача электробытовой машинийи приборийи бlаь совгlа тайпа бахача наха лаьрхlа арахецаргда электротехнически промышленноста Министерства укх гарггарча шерашка. Из тайпа решени тlайцай халкъо леладу товараш дукхагlеи дикагlеи арахецара мероприятеш йийцача Министерства коллеге заседане.

Кердача хlамашта юкъе — барзкъаш дутта «Фейита» яха автоматически машина. Цкъа дутташ шин килограмм декъа баракъаш дутта цо — хlанзалца хиннача ю йолча дутташ хинначул пхи бlаь грамм дукхагlа. Вай цlеш хозъергья хьалъухача вlашагlйоаххача дахчахи органически кизгаши яьча кхо лампа а йоаллаш йолча светильникаша.

Укх шера арахецаргья цlагlа лелаю йиъ бlаь миллион гарггача сомий мехьа электрически машинаши приборий. Цlагlа лелаю дукха электрически машинаши приборши хьаергйола новатъа гаргга йоккха специализированни цех хьалъеш бола беш ираш шеръеи аьна перспективни план чlоагlъяьй коллеге.

(ТАСС корр.).

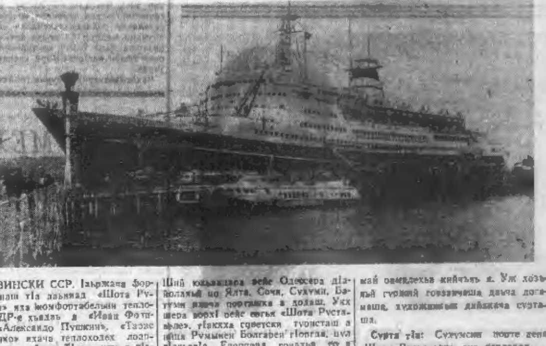

ГРУЗИНСКИ ССР. Iаьржача форда асенаш тlа лаьннад «Шота Руставели» яха комфортабельни теплоход. ГДР-е хьадаь а «Иван Франко», «Александр Пушкин», «Тарас Шевченко» яхача теплоходех лоархlаш я да лайнез. Тlера муьь а тlехlаш я да лайнез. Тlера мукь я тlехьа зача дайкера дозал — 19821 тонн, пассажирски моттиг — 916. Цера дезаш йола моттиг — Одесса. Шийн юкъьласара рейе Одессера дlайолаьй цо Ялта, Сочи, Сухуми, Батуми яхача порташка а долаш. Укх шера воархl рейе сагья «Шота Руставели», тlаккха советски туристаш а наша Румыней Болгарей гlоргда, цул тlехьагlа Европера гонахьа то е баькха Австралегахьа гlоргда.

Кема тlера дукха салонаш, бараш, вестибюлаш, ресторан гуржий къамай орнаментех кийчъяь я. Уж хозьяй гуржий гоззачеша дахча догамаше, художникаш дийккача сурташа.

Сурта тlа: Сухумски порте дена «Шота Руставели» яха теплоход.

В. Чоквмсилаве сурт.

ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»

2 агl, 22 август, 1968 шу.

ХАЛКЪИЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СОДРУЖЕСТВА ЛАРДАШ

Э ЗАРАШ шерашка гаьннара перспектива санна мара лаьттадаш тайп - тайпарча расаехи къаменех болча наха юкъера вӀашдухьаленаш дӀаяхарах, цхьа къаман кхечу къамаша тоӀадаь лоаттаделга дӀадаккхарах, къамашта юкъе тешам ца хилар овлангара дена дӀадаккхарах, къамашта бохамаш делга дӀадаккхарах дола доц. Из проблема бакъахьарча оагӀорахьара къоастае торо хиннарц общественни прогресса лелаш пролетариат — къамий араш а йолаш йола общественера ерригa антогонистически вӀашдухьаленаш дӀайоахидга хьашт долаш йола, адамий истере чухь эггара хьалхера класс хьажкелдачул тӀехьаргӀа мара.

Пролетариат хьахилаpо, цо ший классови хьалташ, саго сагг тоӀаваь лоаттавец йола система дӀаяккхара дахьъера шийт исторически декхар кхетадаро хьакилийтай пролетарски интернационализма идеологи. Ма дарра аьнча из идеологи гучаювла йолаенний дӀаяхача бӀаьшерен 30-ча шерашкара, Европа болхлоша деррига мехкий пролетарешта гаргарен кхетадепи дола лолуигаш болхлоша кхайкадаьча хана дена. Пролетарски интернационализма керттера идеа Марксен Энгельсен боарам боацаш лоаца аьнна вӀашагӀъелла хьахьекхай Коммунистически парте Манифеста тӀа: «Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!».

Пролетарски интернационализма ӀаӀальмите йоккха котало хилар 1917 шера Россе Октябрьски социалистически революци ярах. Цу хана дене боарам боацаш чӀоагӀа лаьхденнад пролетарски солидарность хила йиш йолаш хиланза аргӀоашин хилар. Деррига мехкий пролетареш солидарность лелае баьлар болхлойи ахархоии дукхаьштхарча дай - мехкаца, хӀаьта социализма эггара хьалхара мохк дерригача дунен тӀарча тоӀабаь боахкарий гадакиха эттар.

Фашистски Германи милитаристски Японии йохаяьчул тӀехьагӀа социалистически мехкий система хьахиларца пролетарски интернационализма идеологи тӀа-тӀа дукхагӀа йоалаш социалистически интернационализмага аьлар. Цун маӀан фуй аьлча, из да, болхлошен ахархошен Ӏаьдал йа деллача мехкашкара пролетарски интернационализма идеяшка принципаши цхьан болхлой класса доалахьа хинна ца Ӏеш, социалистически пачча-хьалкхений ерригача классий, берригача вӀаххьегамхой доалахьа а хилар.

ХӀанз йовзаш я пролетарски интернационализма ларда тӀа латта общественни отношенеш дегӀаахара керттера кхо форма. Уж я болхлой классах йолча революционни къамий отрядашта юкъера отношенеш, дукхача къамех леттача цхьан, социалистически паччахьалкхене социалистически къамашта юкъера отношенеш, хӀаьта юкъера а, социалистически паччахьалкхенашта юкъера отношенеш.

Социалистически мехкашта юкъера договораши соглашенеши — уж капиталистически мехкашта юкъе а нийслуш йола юридически актеш хинна ца Ӏеш, социалистически интернационализма принципий ларда тӀа латта халкъий нравственни декхараш хьагойтиэга а да. Социалистически мехкашта юкъе деча дерригача договорашка хул социализми коммунизми хьалъяра гӀулакха нийсхо, доттагӀал деладара, вӀаши новкъостал деа лapда тӀа отношенеш чӀоагӀъеш дегӀакхувлеш аьнна шиина а оагӀорахьара а тӀаийна декхараш.

Социалистически интернационализма идеяша, принципаша, уйлаша кхыча халкъий — вежарий толамаш социализм хьалъяра гӀулакхча шоай тоамаш санна доархӀаргхочча тайпара кхетабу нах. Деррига социалистически дай-мехкаш тоаделча лет тӀара дина хетаргдола уйла чубоссе.

Социалистически мехкашта юкъе цхьана лелалу гӀулакхаш — хьалхагӀа боаламза хинна социальни прогресса никъ. Шоай цхьоагӀо пролетарски интернационализма ларда тӀа дегӀакхувлаш долча цу мехкий халкъашта шоай хьахьегамец хьаькъалпеш буле халкъий дунен халкъашта юкъерча вошагга бода никъ. Цхьабакъда, практика дашъе вӀаштӀехьбаьнначa боарамо хӀанаме а торе ду пролетарски, социалистически интернационализма дукха дешаш хоадам беллаш оттадe.

Советски Союз алхха цаӀ мара боаца социалистически мохк хинначен хьы тайпа социалистически къамаш боахам ца хинначен хана пролетариата дунен халкъашта юкъера интернациональни бувзамаш общественни гӀулакхий хоадам беллеш долча, дахьъе — производственни дакъе дегӀаалла йиш йолаш дацар.

ЧӀоагӀ [illegible] дахьено пачча-хьалкхенашта юкъера антогонизма экономически ларда оалангира ленз бух а аьха, деррига социалистически мехкий халкъий овлангара хьаштай юкъарa хилa вӀаштӀехьдаьккхад. Цхьабакъда, цо юкъера дакихаш шоай тайпара хьаштан долаш уж хула. Уж хьашташ дукъдувла хьест — тайп-тайпарча мехкий производительни никаш дегӀаахара боарамаш бе-бе хиларах, бадача наьха социальни къаманаш лоттаманаш дуккалахи, территоре йиккхалах, ӀаӀала ресурсах, хӀара мехка исторически, культурни хьалех, цун географически торенех, исторически дӀаннйседеннача кхыча мехкашчарча экономически культурни бувзамий йинкламех, кхича хӀамах лахт.

ХӀара къастаcа хьалех дунен социалистически содружества юкъарен шо-шоай хьаштан кхоачашту бӀарча цхьа интернациональни декхар къоастадеча шоай хьесап юкъедоаладерргдолаш йолча цу факторашка гӀолла. Из шийт тайпара хьесап теркал ца дар, къаьстта, не цаӀ долаш дола хӀама бӀарга ца гор — из да боккъонна бакъдола хӀаман дукхача тайпара хилар теркал ца дар. Вукх оагӀорахьара аьлча, хӀара социалистически мехка овлангарен дӀаьхлен хьаштаи халкъий ерригача дунен социалистически содружества юкъара хьаштаи моргаш хилар кхета ца дар — из да интернационализмана тӀеравалар а къаман гома юкъевисар а.

Дукха ха боаццаш Братиславе тӀаййнача «Социалистически мехкий коммунистически болхлойн партей Заявление» тӀа массе оагӀорахьара а къоастаи беллаш а вӀашагӀъехкай хӀара социалистически къаьми цар содружествон дегӀаахара дахьъера юкъерен шо-шоай тайпарен хӀаман дӀацин цхьана тардара понимнаш. Заявление тӀа аьннад: «Вежаренха йолча партей исторически опытага гӀолла дог тийшад, социалистически общество хьалъяра юкъерча закономерностамца боккъонеи лерагӀен хьалхье а лелаеш, эггара хьалхарча аргӀана болхлой классен цун авангарда — коммунистически партейн кулгалдара дахьъа чӀоагӀ-а деш мара социализми коммунизман новкъа гӀолла дӀахьалтхашкахьа аха йиш ца хиларех. Цу хана вежарашца йолча хӀара парте, дӀаза социалистически дегӀаахара дешаш творчески къесте а деш, къамий бокъхаленаши хьалашн теркалдув».

Юкъарчи закономерностамца хьалхие а лелаеш, къамий бокъхаленаш теркал а еш — цитта ба халкъий социалистически содружество дегӀаахара эттара нийсагӀа боза никъ.

Социалистически интернационализмо къамий хьаштий гергагча гомал дахкагӀа айлу халкъаш духовне а нравственно а, боарам боацаш чӀоагӀа шерду уйлайи хьаштийи лоалу. «Шийн» «наьхен» яхача деший маӀан кхетадара дахьъе социалистически интернационализмо сагал, коллективаш, политически организацеш. Халкъаш айлу дунен халкъашта юкъера, деррига дунен проблемаш кхетаергйолча боарамага кхоачайеш.

СОЦИАЛИЗМАХ дунен система ярш шоай чулацамга дилача йӀаьхегӀа хиннай пролетарски интернационализма критереш а. Хьай хоака де тарлуш доза хӀамаш ма мотта дукхагӀа не дерригача дунен тӀарча революцени социализмаш юкъарча гӀулакха толам йиккхара яхача интернационалистий ленински формуло керда доазонаш декхараш оттадахь. Социалистически мехкий содружество чӀоагӀъе кийча хилар пролетарски интернационализмана чешам хилара критери а хиний дӀаэттад. Интернационализма гаргара да американски гӀаьрахошта духьала туурал къовсам лоаттабеш йолча вьетнамеш халкъа хьаштаи. Цунна гаргара да капиталистически паччахьалкхений болхлой классен хӀаьта цитта къамаши социальни паргӀато лилар духьа къовсам лоаттабеш йолча Азе, Африка, Латински Америка деррига халкъайи хьаштаи а.

Интернациональни коммунистически болхлойн партей, социалистически къамийн паччахьалкхенийн боккъонаши суверенитет цхьатарра хилар бакъдаь тӀаэцарах лаьтта ца Ӏеш, дунен коммунистически болама, дунен социалистически содружества цхьоагӀо чӀоагӀъяра, империализмана духьала деррига дунен юкъара революционни къовсам боаржабара гӀулакха дарех хӀараар бекхтохкаме хилар бакъдаь тӀаэцарах а латт.

Къамех йолча къовсамхой керд-кердача оттамаша хьнаре дахьа а лоацаш дегӀаухаш йолча хӀанзарча дунен революционни процесса эшарашна а хӀаьта цитта дунен социализм дегӀаахара эшарашна а хьакулийт коммунистически боламерча интернациональни национальни хӀамий диалектика хоаргагӀа Ӏомалша яре ца хилар. Коммунисташ, цхьан оагӀорахьара, къаьсттача цхьан къамий, халкъа даьхьа а, вокх оагӀорахьара, дунен халкъашта юкъерча бӀарччача коммунистически болама дахьа а да. Боккъонца цуга хьежаш марксисташа-ленинцаша бакъду шоай патриотически интернациональни декхарашка коммунистически болхлойн партей шоаха бекхтохкам хилар. ХӀара коммунистически парти бекхтохкаме я ший халкъа хьалхашка хинна ца Ӏеш, дунен пролетариата, дунен коммунистически болама хьалхашка а. Коммунистически боламе интернациональни къамийн гӀулакхашта юкъера диалектически бувзам толхабаре пролетарски интернационализма идеаши принципаши харцахьехарга кхоачаву.

Дунен коммунистически болам дегӀаух диалектически формула ларда тӀа: нийсхонга гӀолла цхьоагӀо а — цхьоагӀо чӀоагӀъяра ларда тӀа нийсхо а. Цу формулагна боккъонца ше ца хуьра хьахьокх коммунистически боламерча интернациональни къамийн гӀулакхий диалектика. Империализм эша а яь котало яккхара хилара яргйоала марксистско-ленински партей цхьоагӀо вӀаштӀехьйоал шо-шоай мукъагӀа йолча партей гӀулакхий ларда тӀа, хӀаьта уж шо-шоай мукъагӀа хула цхьоагӀон лардера хьалоагӀаш ха. Дунен коммунистически болама цхьоагӀо — из цхьа моллагӀча тайпара хоаен юх йоаяш тераш доц. Из цхьоагӀо массе тайпара а, хӀаьта цу дукхача тайпанаш юкъе керттердараш, юкъара, интернациональни хӀамаш да. ХӀаьта коммунисташта классага гӀоллача вежарашта, къовсамо дердаючунга дилача цхьатарра уйлаш йолаш баращта юкъе цалуржйоалаш не боккъонаштен декхараштен юкъерча бувзам диалектика.

ДӀаяхача хана а, хӀанз а цхьанна политически парте хинна а яц, е хила йиш а яцар дунен коммунистически болама ер санна интернациональни функци. Из функци кхоачашъярах юхера а хьахулаш дар халкъий дунен халкъашта юкъера вошал чӀоагӀдалга хила деза. Шоккха а дергдоала «Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!» яха Коммунистически манифеста долунт тахан а деш деррига дунен коммунисташка, болхлошка, къахьегамхошка бош бола дерале тӀахьехам санна.

Мосмуд ДИКУНУСОВ,

философски Ӏилмий доктор, профессор.

(АПН).

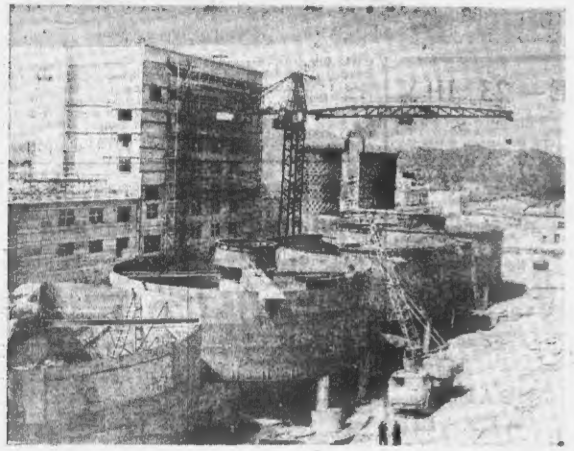

ТУВИНСКИ АССР. Хову-Аксински кобальт доалача моттига лоале тӀа хьалъь йолаш латт «Тувакобальт» яха комбинат. Предприяти болх бе йолаллийта лерхӀ 1970 шера.

ГӀирс хьалбеча шерра аьз ьаржай В. И. Ленин ваьча дийнахь дене 100 шу дизара сейна.

Сурта тӀа: хьалъеш латта «Тувакобальт» яха комбинат.

Ю. Барминн сурт.

ТАСС фотохроника.

НИЗ БОЛЧА ТЕХНИКАНА— ДУКХАГӀА МУХЬ

Пхи-ялх шу хьалхе дукха араяьхара хьатӀаеш техника хулар Наьсаречa боахамий кхайна. Шоай яр тоьнар.

ХӀанз кхыча тайпара да сурт. 100 гусеничи, 207 чархаш йола тракторaш, 153 автомашинa, 83 комбайн, 287 сейкха шохараш — мадал техника я районе. Из я кхашкара балхаш шийт хиннахьа а дика а чекхдахкало, нагахь санна боагӀача тайпара цох пайда ийнача...

Фу ду оаха цу техникага моттa болх бойтара? Кердача, тӀехьарча Ӏилма говзалла хьальча машинаш тӀа болх бе дийша, шоай гӀулакх дика хоаш боле механизатораш эш. Араьхара хьатӀабахна бац уж. Цулухьа хӀара боахаме хьалхьебу оаха уж. Ер хьалагӀа шу да районе профтехобразовани училища филиал болх беш йола. Цига хӀара шера деша хов 60 саг. Совхозашь шоай низаца дика общежите хьалъъай цорна.

Укх тӀехьарча шин шера цу филиалера тракториста специальность а Ӏомаь дравьнар 120 саг. ХӀанз вьахьесаш ба царех дукхагӀбараш.

Цул совгӀа, совхозашка вӀашагӀъехнача 4 бетта дешача курсашка Ӏомалу механизатораш. Цигара хӀара шера араволл 50—60 саг.

Шоай квалификаци лакхъю къахьарча механизатораша а Серноводскерча училище курсаш ийкай тха 256 механизатора. ХӀанз районе 1-гӀа класс йолаш 84 тракторист ва, II-гӀа класс йолаш — 120.

ХӀаьта а тоьаш районе механизаторaш. Эшача 425 сагах хӀанз болаш бараш 385 мара вац. Кхыча балха ух. хабуил. Бахьан — цар хьашташ доагӀача тайпара кхоачаш ца делга да. ХӀаьта а укх тӀехьарча хана цу гӀулакха дукхагӀа теркам тӀабохийт районe.

Механизатораш ца тоьар бахьан долаш локха ше хул боахамашта. Шин сменах болх беш хулха яш трактораш, кхьан сагга доагӀача тайпара Ӏунал а хулаш трактора, цулухьа ца хала хьалха йох. боагӀача тайпара кха тӀа ца бохийте а.

ДӀаяхача шера республике (лоаман районаш ца лаьрхӀача) эггара кӀезигагӀа дар тха тракторaша дахь условии оалам, вешта аьлча, хьабаь болх юкъера дӀаьрхӀача царех хӀарана 780 гектар кӀаьад лахам мара дацар.

Дукха ше ду моашта боахамаша болаш болча механизаторaша дикагӀа къахьегаргдолаш болх вӀаштӀехь ца боахарах. шир опыт хьычарна хӀа ца йоавийтарах. «Назрановский» совхоза тракториста Мальсагов Османа балха опыт — боккъонна йола школа хила мегаргйолаш я. Шийн «МТЗ-50» яхача трактораца дӀадехача шера цо хӀаьда оахам 1328 гектарага дӀакхоачадир (план 680). ХӀаьта ремонт ер планах дӀадахийта лелача 1129 сом ахчах 96 сом мара хӀа а даийтацар. Цитта къахьегаш ва цу совхозера цун новкъост Тетерев Василий а. Цо шийн «ДТ-75» яхача трактораца 1420 гектар хӀаьда латта аьхар цу шера, кходдир 1000 сом оагӀа ахча. Укх шера кхы а лакхагӀа хургда цар хьакхамар.

КӀезига бац цу тайпара механизаторaш районе. Шоай техниках дика пайда эцарах 120 трактористо 11340 сом ахча преми ийцар.

Нагахь санна цар къахьегама сийг дӀахо лотабеш, цун йовхал кхычарга кхоачийташ хилча дукха кӀезигтургдар хӀанз тха боахамаша хӀара шера ду зенаш.

Кхашкара балхаш дӀадолахелча дукха техника латташ хул оха а ехо. Из да тха боахамашка хӀанз а йоагӀача тайпара ремонт е ца Ӏомабеннилга. Цхьаькха бахьан а да цу гӀулакха. Ше Ӏалашду тха боахамаш эшача оатталамца республика «Сельхозтехника» объединене. Пьанца-шишка эша оатхаш ца хиларах дукха да йоакхкаш сейце латташ хул бӀаьрча агрегаташ.

Техниках пайда эшача къахьегама овсалде лакхьера чӀоагӀа лоархӀам болеш и механизаторий шоай творчество, керда методаш, Ӏилма карагӀальнии производствана юкъекхахьар. Из гӀулакх а доагӀача тайпара делла тха боахамашка. ЦаӀ бригадир вац районе специальни зенар а дийша шийн бала лергӀа творчески хьабе хоаш. Уж ма бий эггара хьалха творчески сийг лотабе безараш. Из гӀулакх а да оала къаьстта теркам тӀабохийта деза.

Укх шера хӀара боахаме хоалам болаш йола мероприятеш бӀатайзьна техникахь дукхагӀа пайда ийргболаш. ХӀанз юртбоахама машинаша хӀара бетта ваь болх экономически анализа бюроша тоаж шоай заседанешка.

ДӀайо йолча хана цхьа а дукхагӀа теркам тӀабахийта лерхӀ оала юртбоахама техниках пайда эцара.

Л. ЯРОШЕНКО,

Наьсаречa юртбоахама управлене экономист.

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

МалгӀабика района «Кавказ» колхоза йоккхагӀа йола бригада я моллагӀа комплексни яр. Йиъ эзар гектар сахам ду лаьтта да бригаде. ХӀара шера дика толамаш доах кхаш леладераша ялата, генарий, шекара свеклай хьувкъам кхебара. Бехктохкаме дар цар укх шера тӀаийна декхараш а. ХӀара гектара тӀара, план йиъ центнер тӀехкхоачаш а еш, 23 центнер гурахьа дув ялат, планах йоагӀар 24 центнер йолча 25 центнер хьажкӀаш, 15 центнер генараш даха доц денидар цар. Миштa кхоачашду бригада коллективо денна дош?

Кхыча кхаш леладераша хьокхам эца мегаргболаш бу цар болх.

...Хьахилар хьувкъам. «ХӀара гектара тӀара 25 центнерал кӀезигагӀа хургдац ялат»,—йоахар механизатораша. Бакъда хьувкъам чуба болабелча гучадьлар механизатораша лийрхӀачул а тӀех ялат хьувкъар. Цхьанаьйолча участкай хӀара гектара тӀара 30 центнерга дӀакхоачар хьувкъам. ХӀаьта дерригача ялай тӀара юкъера лаьрхӀача 27,3 центнер даьлар ялат. Дикка тӀехкхоачашйир бригада паччахьалкхенга ялат доххара план а. Дохка лезар 600 тонн мара доацача 930 тонн дехкар цар.

Дика къахьийгар механизатораша ялат чуэцача а. Масала, комбайнераша М. Мазков, Н. Еремеева, С. Соскова, М. Колчакова сменин норма шозза тӀехкхоачашйир. Ала еза, бригада хьа мел деш дола балхаш комплексо деш долга а. Комбайнашта тӀехьа хӀана яц аьнна араьлир кхашка трактораш а. Тросови волокушашa сихха чак цӀендир кхаш, хӀаьта уж балхаш дешие а лаьтта аха йолалир. ХӀанале гурахьа ялат дӀадийна хинна участкаш аьха йоалаш латт. Цох ялх бӀаь гектар ахнара хьисапе кийчдаьа. Цу лаьтта гурахьа юи культураш дӀаюргйолаш я. Цул совгӀа, хӀанале аьха лаьннад 380 гектар зиба лаьрхӀа лаьтта а.

Дика вӀаштӀехьдаьхад бригада кулгалхоша лаьтта ахара балхаш. Денна ялх гусеничи, шиъ колесни, бархӀ трактор я кхашка болх беш. ХӀаьта, хӀара денна юкъера лаьрхӀача 50—60 гектар зиба лаьтта оах цар.

Пхьаь дешаца аьлча, хургболча хьувкъама тешшаме лард йоллаш ба къахьегамхой. ХӀаналедьа фуна лаьрхӀа Ӏаламдаь деррига ялот цӀенлаь баьнна укхаза.

Бицлац бригаде юкъарча хьайбашта шортта моша доакъар Ӏалашдара а. ХӀана шоаш силоса лаьрхӀа йийна хьажкӀаш хьокхаш ба механизатораш. 400 гектара тӀара хьакха еза уж. Дика хьийбкъай хьажкӀаш. ХӀара гектара тӀара юкъера лаьрхӀача 250—270 центнер доал моша доакъар, планах доагӀар 175 центнер дьлча. Укхаза а ба дика къахьегарна белгалбаьннараш. Масала В. Бахчинова, В. Ященкос денна 6—7 гектара тӀара хьокх моша доакъар, сменни заьани 3,5 гектар йолча. Доакъар Ӏалашдеча нитта дика къахьегарах бригада механизаторий вӀаштӀехьдаьннач хӀанале 2,5 эзар тонн силос Ӏалашъе, хӀаьта ерриг Ӏалашъе лерхӀар 5 эзар тонн мара яц.

Дика хьахулаш доагӀа генараш а.

—ХӀара гектара тӀара 17 центнерга кхачадца дарга уж йоах механизированни звено кулгалхочо нов. Гриченкос.

Нитта дика къахьегама толамаш даьхача бригадана кулгалдеш ва Л. Латунов. Укх шера даьха къахьегама толамаш баьлан долаш сийлен Доска тӀа лыккай бригада коллектив, хӀаьта колхоза правлене карада кара тела цӀе байрах а хьожаьй царна.

В. И. Ленин ваь бӀаь шу дизара вакъаболхаш паччахьалкхенга ялат доххара пхе шера план диъ шера кхоачашъе лаьрхӀад бригада коллективо. ХӀанз шоаш денна дош кхоачашдара тӀагӀертта къахьегаш ба бригада къахьегамхой.

В. ТАГУРОВ.

«КАСА МАРЕ»— ЗАГРЕБЕ

Загребе массаза а хулаш [illegible] гуӀранарча ярмаке къаьстта йола экспозиционни раздел хургьа Молдаве. КердагӀа йола электробустакий приборaш, трактораш, промышленни а юртбоахама а оборудовани, культурно - бытовой гӀулакхашта оша хӀамаш, кхачан промышленноста продукци, сувенираш хургьа выставке дӀахьувкхаш. Фотографешен документальни фильмашен аха тӀа а дӀахувйргда Советски Ӏаьдала шерашка молдавски лаьтта даь чакхдаьхараш. Эзараш квадратни метраш выставка ткон кӀали 500 квадратни метр арарча майда тӀеи къоастаьй республикана экономикан культуран дахьъе карагӀдийнараш дӀахьувкхара.

Ярмаке ухараша йиш хургьа молдавски халкъа быт а традицеш а йовза. Художникий Константин Лодзейскен Анатолий Шубинен эскизагӀа кийчъю «Каса маре» яха интерьер—молдавски ахархочун хьалха цӀа. Цу хьалха цӀагӀа хургволча хӀаране йиш хургьа цу маьлха мекха цӀи лезача, дошо, дато, бераь, неладанца белгалдаьча коньякийи чахьагӀарийи чам боза.

Роберт ЗАПАДИНСКИЙ.

(АПН).

Саллараш леладар пайда луш хила деза

Укх тӀехьарча хана йӀарчa хьалийнача республике санна, нитта дукхагӀа йолча колхозашкен совхозашкен а из дарра аьлча сацийтал диткомарий гӀа дуалеча саллaрашка чилла байтилга. Вола эггара ногӀа баьб Ачхой-Мартанен Урус-Мартанен районашa, плановен заьанаш 1967 шера хьалхарчо 24,7 проценти йоллагӀо 60 процентни мара кхоачаш ца а еш.

Пхе шера чилла бакхен кийчбен заьани еннай республикана. Цулухьа декхар севах латт аьлча, из латт. пятилетка укх тӀехьарча кхаь шера дӀа ца душ йиса еилла бурилгаш тешшаме хьалкхерах.

Вайна ма дарра, хӀанз декхар чоалханегӀа хул заьанегӀа цхьанна шера лаьрхӀа хиннйчул дикка дукхагӀа чилла бурилгаш паччахьалкхенга шерра-шера йоккха езаш хӀари район ейнa, нитта хӀара боахам е хилaрах.

Цунца дувзаленна пхе шера план тешшаме кхоачашъергйола гӀулакхаш хӀара боахаме кхы тӀа а вӀаштӀехьдаханаш дарглац.

Дукхача боахамий мелагӀа йола оагӀув а диткомарий гаьнашта гӀулакх дарен царех пайда эцарен уйла еш ца хилар. Гаьнаш цхьанкха тайпа доал дацам а, Ӏунал ше цхьаннета а дӀаеннанц, керда дӀакегӀараш кхьыметтел хӀаладьхиве дӀа а йоал.

Дукхача боахамашка доша ца хилар бахьан долаш нувхашк юрта боахама хуламерганш Ӏоаю моттигаш а динаш латт. Дукха моттигаш я диткомарш телаш, хьа а йоахаш дӀакхухьаш, лоадала кагьеш. 1967 шера 14 апреле КПСС обкома бюрой оай республика Министрий Советов баьча сацамо гӀалашдаьдий республика колхозашкен совхозашкен лаьрхӀа диткомараш кхею, парна гӀулакх ду, царех пайда эца звенош вӀашагӀйоккхалга, цхьабакъда, уж тайпа звенош хӀанзалца вӀашагӀйоахаза я. диткомарш хьалхагӀа шоаш хоинача тайпара доал доалаш латт. царна хьалхара жоп душ цхьаннкха а вац. мичча хана юкъа дагадехача мара ахаш гаьнашта юкъера йоккъаш. Комарий гаьнаш тесса йита лелаш, цхьанкха шиъ боацаш царех пайда эцаш хилар бахьан долаш саллараш доахачен гӀа доакххачен хана дукха рузиъа хӀалахийта дезаш хул боахам. хӀана аьлча хӀара дийнахь 250—300 килограмм гӀа гулде дезаш болча боллочо 50—60 килограмм мара гулъяц.

Цу гӀулакхашка мах кӀезигагӀа бахийтара диткомарий бешачош лелаю звенош вӀашагӀйоккха еза саллараш лелаеча боахамаша гаьнашцен лаьттан Ӏунал де цхьан сага 2—3 гектар а кхоачаргйолаш.

Лакха хьувкъам кхебара лоархӀамегӀа йола цхьаькха моттиг я йоахъеши фе чуккхетийташи йола помещенеш цӀаний, къаьстта а къаьнагӀа дараш чутарӀара кхоачамбалла шоай хана кийчъяр.

КагегӀа — хьалхарчен моллагӀчен, кхыметтел кхоалагӀча а моахалах доза цӀаний цхьана кхоабилга вӀаштӀехьдаккхалла зарган. ЦӀаний цу метоагӀа Украина, Узбекистана, кхыча республикай чилла боахараша кхеау кхи шу совгӀа ха а. КагегӀча моахалех дола цӀаний централизованни кхоабилга укх тайпара вӀаштӀехьдоаккх: кхоалагӀча моахалга кхаччалша дола деррига цӀаний цхьан помещене чу кхоаб 50—100 грамм къаьст-къаьста а йолаш. ЦӀаний къаьст-къаьста доакк кхоалагӀча моахалга доалача хана чӀоагӀъяьча заланега хьежжа цар доакхагӀа дола нойхалаш кхедергдолаш йолча звеношта уж дӀадекъа йиш хилийтар дукха.

ЦӀаний кхоабараш звеньевой шоаш ба. хӀаьта звеньий членаша цу хана доккхагӀдолча моахалашта нийсо ю, диткомарашта гӀулакх ду. Цо кӀезигъю доккхагӀдола моахалаш кхоабаш йоакхха ха, доакъараш кхеде йиш хулийт 4—5-ча моахалах долча цӀанашта лаьрхӀа помещенеш моллагӀча тайпара хила мегаргьа йоахъеш, фе чуккхетийташ, лалар чу ца укаш уж яле. ЦӀаний хӀара грамма кхоабеш йола кӀаьд 3 квадратни метрана нийса хила еза. Цитта уж дешьаш хилча звеношкара нах дукхагӀа хилийтa беза 1 сага цӀаний 20 грамм а кхоачаргйолаш. ЦӀаний кхоабама хана къаьстта уйла тӀалхийта еза температура гӀаьххьа лоатталаран фе боарамагӀа чуккхетийтаран. Салларaш лелаеча районa хӀара боахаме план тешшаме кхоачашъелга вӀаштӀехьдоаккхача дикка доккха дахьъе дала йиш йолаш дала дезаши ба балхаш тӀа боаша берригa колхозахой, совхозий болхлой, къаьстта а пенсионераш, дешархой, школерча дешархой бригадаш, кхьабола баьа нах.

Краснодарски края шерра шера тӀехкхоачашъе план чилла бийтара балха юрташка баьа дукха нах цхьъе а оаш.

И. ЗУРАБОВ,

Шелковской республиканский центра ваннахагӀвола агроном.

Массава а юкъера дешар дийша хилийтара

1 сентябре долаьу керда дешара шу — массанега а юкъера дешаш дешийтара керда ногӀа. ТАСС-а корреспондента Л. Новиковне СССР просвещене министра заместителгара Ф. Г. Паначингара дийхадар хьатӀадоагӀача дешара шера белгалонех дагьа дуашага.

—Кастта 50 миллион гаьта дола берaш парташ тӀа ховкаргда. 200 эзаь гарта йолча школай наӀараш хьелларгьа,— аьлар Ф. Г. Паначина. Шиъ аха миллион болча хьехархона шоай эггара бераьтегӀа бода баьх болаберийа.

Шера керттера башхале-м а, берригa советски наь а санна, хьехархой а В. И. Ленина ваьча дийнахь дене 100 шу дизара баха ва боагӀа вакъабаха кийчбала боалургхий.

Цхьаькха белгало я шийт материалаш берригача халкъа просвещене болхлошта программа дургйола Ерригсоюзни хьехархой съезд хиннача тӀехьагӀа школана дешара шу [illegible]

ХӀаьта, юхера а, 1968—1969 шера керда гӀа боалкхаргба массане а юкъера дешар дешийта чакхдаккхара. Кхы а дукхагӀа хургьа юкъера школаш. Министерства, аьхача земашка дилача, бархӀ шера дешара школа йистехькхарех 60 процент хулашбараш ийслагӀча классе гӀоргба. Хьехархоих дӀакхетаргьа шийна юкъе массех эзар саг йола къоначa специалистий йоккха отряд. Шера кхы цхьаькха кердал—1 сентябре дена школа укх предметий хьакхьехьарча кердача программашка аргхилар: географе — пхелагӀчен яйслагӀчен классашка, физика — ялхлагӀча, литературах химеи — итталагӀча, биологе — пхелагӀчен баркӀлагӀчен классашка.

— ХӀаьта юххьанцаро циала мица йолалургьа кердача тайпара ловзарн?

— Юххьанцарча классий керда программаш берригача мекка гӀоаха керттерча дахьъе тӀадоагӀача 1969—1970 дешара шера юкъехьоргйолаш я. Цхьабакъда, кагий берашн укх шеррехьа а цу программагӀа Ӏомале болалургба горол Москвани хӀара областа, края, республика цхьанца районех хьехархой. Из хургьа шийт тайпара йола тӀайоагӀача хана оала «генеральни репетици». ХӀара совети республикана боккъа еннай кердача программашка валара доша торонашкен хьалашкен хьежжа къестаде.

ЮРТАРЧА СПОРТА — дукхаг1а терко

Ч1оаг1а терко ю вай мехка физически культурен спорте дег1айаалара. Вай Нохч-Г1алг1айче укх т1еххьарча хана къаьстта шорта дег1аевай из. Щенкашта уьла т1аерзаьвй юрташка из г1улакх боаг1ача боарам т1а даккхара. Цу хьакъе шоашта хьалхашка латта деххараш гийлсица кхоачашде к1ерт юрташкарча физкультурни коллективаш кхуллакхой. Х1инара кхьадола толамаш даьхад спорт дег1айоалаеча.

Укх шера эггара хьалха ешта я вай мехка колхозни, совхозни кагирхой 1-ча спартакиада яхьаш. Россе финале дакъа лаца бокъо яьккхача 34 командана юкъе шчй ло1амерча к1алтохаргах латаш Йошкар-Оле дикка хьоахамаш тойтад Нохч-Г1алг1айчен команда.

СССР спорта мастераш Малаев, Ульбиев, Эпендиев, Эльдарханов, Кудузов, Ильясов, юкъе бола вай к1алтохаргах латараш ч1оаг1а дика латар, къаьстта Х1ирийчени Дагестанен к1алтохаргах латаранца. РСФСР чемпионаш хилар царех.

Шашистий сборни команда 3-г1а моттиг яьккхар. Эггара хьалха хилар спорта дукххача тайпаех механизаторашна чакхъяькха яхьаш. Цига цар 3-г1а моттиг яьккхар.

Къаьстта дика лайзар Наьсарен «Т1оарска бургац» яхача приза района берий футбольни команда. 1967 шерара чемпион хилар цох. Х1анз Россе хьалхара моттиг яккха ловзаш я из. Дукха дикадар ала йиш йолаш я «Советская Россия» яхача кемсий совхоза футбольни команда. Къилбаседа Кавказе «Лото Эльбрус» яха приз яккхара хьалхара моттиг яккха ловзаш я из. Цо эшабир вай ловзахой Х1ирийчен, Дагестана футболисташ, турнирни таблица т1а 8-г1а моттиг а лаьцар. Шаьла района футболисташа «Урожай» яхача общества Центральни Совета кубок яккхара ловзаш кхо котало яьккхаб.

Футболах дувцаш к1езиг-дукха х1ама ала дог доаг1а «Б» классе чуйоаг1ача 1-ча Май ц1ераг1ча колхоза командах. Ший опыт йоацаешехь низ болча спортивни коллективашца ловзаш дикка коталонаш яьхай цо. Вай таш укх шера призови моттиг яккха из ловзаргхиларах.

1967 шера Россе къулбехьен спартакиаде ловзаш вай сборни командаша 14 крайнеи АССР-аи юкъе 2-г1а моттиг яьккхар ший ло1амех классически к1алтохаргах латаш, езача атлетиках спартакиаде чемпионаш хилар. Из бахьан долаш юбилейни кубкаши дошо медалаши елар царна.

Белгалбаха беза вай 1алавмате дика ветеранаш РСФСР-а ший ло1аме латара чемпионаш бола Д. Багаев, Э. Ульбиев, С. Малаев, езача атлетика чемпионаш бола К. Тавлуев, А. Автарханов, С. Делгаев, Д. Межидов. Цар х1ара шера хьалхара моттигаш йоах.

«Урожай» яхача ДСО-с шерагара шерага дукхаг1а спортивни толамаш доах, дукхаг1а кийчбу разряднисаш. Из бахьан долаш «Урожай» яхача общества Центральни Совета Ще байракх елар цунна.

Юрташка спорт дег1айоалаяра белгалонаш я дукха ха йоалцаш берригача мехко физкультурникаш ди дездеш колхозни, совхозни «спартакиада финале юрташкарча физкультурникий общества спортсменаша даьха толамаш а.

Б. ЭСЕМБАЕВ,
«Урожай» яхача спортивни обществан председатель.

Комбайнакерда «дог»

ХАРЬКОВ. 20 август. (ТАСС). Ленина орден ледача «Серп и молот» яхача харьковски мотораш деча завода сборочни конвейер т1ара такаи доьшнай боккхаг1а — 105 говра низага кхоачаш низ бола «СМД-18К» яха дукхьашкара комбайнай двигателаш. Цул хьалхаг1арча «СМД-15К» яхача двигателачул кхоаласг1а дакъа гаргга дукхаг1а низ ба цунна меттел хургболча хлат чуйдеча комбайна кердача «дега».

Т1акхета низ — тхьаь кхт гевра низ — хьахилйтаб турбокомпрессора новкъосталца, мотора дозали конструкции лоадама эгга а на йоаккхаш.

Карег1даьннар — керттеи конструктор волча Ленински преме лауреата Иван Андреевич Ковала кулгалдеча, предприяте керда техника хьаераша ка маьхала а йоалаш леха инженерни х1ама да.

— Пятилетка кхоалаг1а шу чакхдаланлехьа,—воаш бир заводе керттерча инженера Анатолий Дмитриевич Потейка, — воекашкарча йоакка овсерле йолча керзача кемашта лаьрх1а «СМД-18К» ява б1аьш серийни дизельни двигателаш кийчьe евеш да тхо. Укх хьее йоллаенай тахан.

ДЕШАРА КЕРДА ШУ Д1АДОЛАДАЛА 10 ДИ ДИСАД

ТАМАШ Я-кх БЕРАШ...

ТАЙП-ТАЙПАРА бос бола хьамча ниналгаш, ботинкаш, к1ай кочамаш, кхьдела бараккьаш денадар деша г1оргдолча берашта Малг1абикерча тикалча. Укх т1еххьарча деношка дукхаг1а гу шоай берашта ода ниннкаш, кхыйола х1анаш а к1ест чуухкa лай-воалой.

Кийча я дешархой чуэца укхазара дукхаг1а йола школаш а. Массанахьа а чакхьяьккхай ремонт. Т1еххьайнеар № 9 йола юкъера школа (директор нен. Гайдиева). Из школа а х1анз сихьаь тоаеш латт.

Лоаша аьлча, городера школаш дешара керда шу д1адолалуш кийча хургья. Бакъда, юрташкарча школашка дукха кхоачамбоацараш да. Царех керттердар да классни ц1енош ца тоалга. Из бахьан долаш дукхаг1а йолча моттигашка кхоъ-биъ сменаг1а хул занятеш.

Из хало кхы шуга оайтаргьяц ояха аьнна дош деннадар укх шера б1аьстий хьалье йодаьв школаш а (ворх1 я уж) цхьайолча школашта хьот1ахетта ц1енош а деш боах-кача г1ишлошъерашa.

Бакъда, д1адахача шерарчул дукха х1ама хувцалургдоацаш гуш да. Районе эггара воарх1амег1а йола объект я Соаг1анча хьальон латта 320 моттиг йола школа. Нагахь санна из 1-ча сентябре кийча ца хуле йиъ смена хилча а дукха бераш дусаргда 1охоайша моттиг йоацаш. «Грозпромстрой» треста кулгалхошa тешабир горОНО болхлой бераш деша чудоллаешше а из кийча хургья аьнна. Цудухьа кердача школе в1ахьожавир директор, в1ашаг1ебелларлар педагогически коллектив.

Х1анз дешархой д1аиэбеш лелача хьехархоша малх буаача оаг1ора юрта йисте хьалъеча кердача школе доаг1аргда шо яхаш дувц цхьадолча берашa.

Тамаш я-кх, бераш г1улакх ниггта дело, цо 1-ча сентябре кердача школа сийрдача классашка 1охоаше. Из-м оаха даьккхача сурта т1а хьежача а хоргда.

Цамаш хьалдеттад школа, х1аьта тховнаш т1а 1оихьаш а 1от1аьра гонахьара лаьтта аьхад, гурмаш латт, сантаоаш йоаш. Уж д1айиккъа бульдозер ейтаргьа яха дукха ха я. 2.600 квадратни метр асфальт билла беза коа. Из болх а сенаб сунна д1а ца хадар бахьан долаш.

Коа хьалъяь мастерскеш тховна т1а яханаь мара 1оакъаш 1от1а ца йоххаш латт: кран яц.

Боаг1ача тайпара болх хьайбеш йолаш бац каменщикаш, х1ара аьлча царна эша кхоачам бац. 6—7 эзар кирпичие еза царна, хьаахьар 3—4 эзар мара яц. Х1ара денна 15—16 кубометр бетон эш, хьаахьар 6—7 кубометр мара яц. Тхо хиппача дийнахь 12 сахьат даллаца бетонага, наркилга хьежаш баьг1ар болхлой. Из школа хьалъю № 5 йолча г1ишлой-монтажни управлене.

Пенаш хьалдоттаеше а е йоаг1ар электропроводка: еча штукатуркана к1ала яхийта еза из. Бакъда электрикаш хьабахлаьзар шоай хаинахьа, пенашта штукатурка йир. Х1анз «Севкавэлектромонтажера» Спец СМУ-ра хьал а баьхка

яхкай. Слесараш-монтажникаши кхы ха да баьхна штукатуркаш пенаш хьаха а лоладаьд. Уйнеш 1отекадац корчий яц. Котельни ца хьача боах д1аболабо йиш йолаш яц школа кийча хила. Из е х1анз мера хьалье йоладьхц. Сурта т1а шоана гучча тайпа дезареш латта болабеннаб штукатурех. Х1ама дешар, нагахь санна 1-ча сентябре йистебаьь уйла йолаш балхаш оаха доре а...

Нигта сурт да Инаркъе, кхьча юрташка хьалъеш латтача шоай объекташка а.

М. ЗАНГИЕВ.

Футбол

ЦХЬАННИХА А КОТВАЛИНЗАР

СССР-а хьалхара моттиг яккхара «А» классе шоллаг1ча группа кхоалаг1ча подгрупп футболистий арг1ара матч хилар самарднйнахьа. Грознерча С. Орджоникидзе ц1ераг1ча стадионе в1ашаг1кхийтар Таганрогски «Торпедо» Грозненски «Терек». Ала деза хьалхарча круге цу командаца ловзаш вай футболисташ счет 1:0 йолаш котбаьнна хилар.

Хьалхарча тайме цхьанна оаг1орахьа совле йоацаш цхьатарра дика лова шинна а командай футболисташ. Х1аьта а хьаьний на1аранна бургаш чутоха массехк торо яр фусам-дай. Масала, тайм йолаеннача 8-ча минуте вратарь мара кхы саг воацаш кийсбелар «Терека» форвард Е. Толстов. Цу тайпара аьттув болаш массехьаа кийсбелар вайбараш.

«Торпедо» форварда Борисенко Геннаде хьайиллар счет.

Матче эсаро ловзаш хиннача Г. Будагяна кагаметта шоллаг1ча тайме арваьлар В. Щербань. Дикаг1а ловза болалу «Терека» футболисташ. Х1а аьнна шоллаг1а тайм х1айолалуше а хьаьний на1аранка бурган чутох вайчар. Из укх тайпара хилар.

П. Шаулов бургац д1а а ена ша хьалха ваьлар Е. Толстов. Т1еххьарчунга бургац юха а кхесса т1аккха хьалха ваьлар П. Шаулов. На1арал-таргаг1а хиннача В. Щербанега д1акхессар цо бургал. Йоакхо ше везза воагт1аше а чутехар из. Счет цхьабьелар.

Цул т1еххьаг1а кхы а дикаг1а ловзинна а командай футболисташ. Бакъда цхьанне а счет кхы хувца аьттув баланзар.

Белгалбаха беза матче дика лайзар А. Дениеви П. Шаулов.

Хьалхарча дийнахь дублераш в1ашаг1кхийттача счет 3:0 йолаш вайбараш котбаьлар.

М. ХАМАТХАНОВ.

«ЛУЧА» ТОЛАМАШ

Нохч-Г1алг1ай республика кубок яьккха «Луч» команда а РСФСР кубок йиккхара футбольни яхьашка дакъа лоацаш. Из шоала лайзай Калмыцки АССР-а Каспийска командал счет 4:1 йолаш котъаьлар «Луч».

Шоллаг1а матч Грозне хилар. Астраханерча Фордa т1ара кемаш деча завода футболистал а счет 3:2 йолаш котбаьлар вай футболисташ. Х1анз 9-г1ча зона финале ловза беза уж.

Ральф Дэвид Абернети — «Къулбехьарча христиенски шуг1алле конфедераца» председатель, Мартин Лютер Кингагара дакъа хьаьчар, Вашингтона ц1а бедаренй похода кулгалхо.

Камера Пресс—ТАСС сурт.

Доазол дехьара

ЗУЛАМАШ ЦА ХИЛИЙТАРА ДАЬКЪЕРЧА ООН-а КОНСУЛЬТАТИВНИ ГРУППЕ

ЖЕНЕВА. 20 август. (ТАСС). Женеве боах чакхбаьккхар зуламаш ца хилийтарен бокъонаш телхаерашта режим оттаярен даькъерча ООН Консультативни группо. Цун балхаца дакъа лаьцар 52 мехкарча 150 вахало.

Консультативни группо кийчъяьй ООН-а членаш долча мехкашта д1айолхийтаргйолаши 1970 шера Киото (Япони) зуламаш ца хилийтара даькъерча ООН-а 4-г1а Дунен халкъашта юкъера конгресс кийчъеча хана теркалъергйолаши йола рекомендацеш.

Эггара ч1оаг1а уйла т1еозаш хр зуламаш, эггара хьалха кагирхошта юкъе, ца хилийтара проблемах лаьца яь дискусси.

Советски Союза, Украина, Белоруссе никалашa дийцар СССР-е зуламаш ца хилийтара проблема къоастара хьакъехьа. Заседане дакъа лоацараша теркам т1абохийтар советски административни организацеи общественни организацеш кагирхошна беча балха, зуламаш ца хилийтаро г1улакха юкъе общественноста шерра дакъа лацара, новкъестий судий балха опыта, чубоахка суд ярца юзабина йоацача, бокъонаш телхераш тоабарен кхетабарен методашта.

Консультативни группа решене т1а баькъдаьд машарен адамленнай духьалара доккхий зуламаш, белгалa аьлча т1ема зуламаш, мел дукха ца д1аяхалле а бехказа долийта йиш ца хилар. (Хоаш ма дарра зуламаш даь «дукха ха яьннай» яхаш бахьан а доахаш ФРГ-е дукхаза а г1ийртаб гитлеровски зуламхой ке доаг1ача та1зара к1алхарбаха).

Цу дешах лаьца нигта решени лайц социалистически мехкий кхьча никалашa хьаллеаца советски делегаце лерраг1а хьакхьа позици бахьан долаш.

РЕВОЛЮЦЕ—23 ШУ

ХАНОЙ. 20 август. (ТАСС). Х1анз 1945 шерара августовски революца хиная 23 шу даьннача т1еххьаг1а, цу революце ала, наступлени котаколюйн ала хьалхаг1а ц1акха а б1арга ца байнача тайпара ч1оаг1а лорбенна6, яздаьвр селхан ший передовой статья т1а «Нян Зан» яхача газето. ДРВ байракх — из Вьетнам ший ло1аме хилара, суверенитета, цхьоаг1он, территори б1аьрчила байрак я. Историе чарх т1еххьашкхаьа юкахьоваза г1ерт США империализмах, вай къам лоала, цуьэ дайнача. сердал йоацача, эхь т1адолча, В1ашаг1кхийттача Штаташа в1ашаг1ьеллача а цар тийнача балхаг1а «ший ло1амера», «парг1ата» «демократически» аьнна ярлык эллача а цариоиекточни режимо доал деча вахар чу кхосса безам болаш.

Вьетнама фронташкарча США г1улакхашa, Парижерча беседашка къар ца душ цар лаьцача позице, йоах д1ахо газето, тоиал ду В1ашаг1кхийттача Штатий доал деча группировке къулбехьен Вьетнамах кердача тайпара йола США колонин т1ема балем яра политика чакхьякха лаьрх1а агрессивни, зуламе т1ом бита ца хилар. Нигта ц1енхашта латтача хьалашка берригача вай мехка халкъо лакхьо фол а Даьхе к1алхарьяккхар духьа доаттабу къовсам ч1оаг1бара уйла а.

Августовски революце уйла, белгалдоаких «Нян Зан», — из я дерригa къам кхота а лаь, кхьча мехкашкарча г1аьрахошта духьаларча, йиаза котало яьккхар духьа къовсам доаттабара т1адеррарна политика уйла.

1АРБИЙ ПАРТИЗАНИЙ ТОЛАМЕ Г1УЛАКХАШ

КАИР. 20 август. (ТАСС). Селхан «Инжиишин газетт» яхача газета т1а кепатехача «Эль-асифа» яхача организаце командерене коммюнике т1а белгалдоаких, Эль-хасаб яхача юрта юкхе 13 августа 1арбий патриоташа израильски б1унашта дов даьхилар. Из операци чакхйоаккхаш массехк израильски салте вийнав.

14 августе Эль-касеб яхача ата-т1а г1олла бедача новкъа партизанаша ехкача минашта т1анийсъенна израильски цхьа бронетранспортер к1алакхьлй.

15 августе, йоах д1ахо коммюнике т1а, 1арбий партизанаша гранаташ чукхувсаши пулеметаши чуетташи дов дьъд Эль-касеб яхача атаг1ен районерча военни нах чубола гостиницана.

Генеральни советник-коммунист

ПАРИЖ. 20 август. (ТАСС). Сен-мартен-ди Лато яхача кантонага Коррена департамента генеральни совете членалла харжав Французски компарте член Жозеф Гразиани.

Буржуазни партешa лира антикоммунистически кампани валаь йоллашехь а, эггара хьалхарча туре харжав Жозеф Гразиани, галосех 52 процент а ихачаш. Демократически социалистически аьрдехьарча низий Федераце хьалхаьца ФНП кандидат.

КПГ ПРОГРАММА ПРОЕКТАЦАРА ХЬАШТ

БЕРЛИН. 20 август. (ТАСС). Малхбузехьарча Германе бахача нахахa бе йоалла мехкарча демократически низашта прогрессивни машар бе-за лаччахьалхе хьаьрга боза хьаьлла ниха гойташ йолча КПГ Программа проекте 300 эзар гаргга экземпляр. Цу хьакъехьа хоам баьб АДН агентства хачох. КПГ-ена легализаци яра т1еххьарча малхбузен — германски инициативни комитета члена Манфред Каплука.

Боннски 1едалаша бокъо йоацаш КПГ кийхача дийнахь лена 12 шу дизара хетаьча передаче «Дойчландзендер» яхача радиостанце д1олла самардийнахьа ше къамаьл деш М. Каплука белгалдаьккхир. КПГ йийнка йоаттаеле д1аьлаккхара т1ехьа бола вай ФРГ-г1а-г1а дукхаг1а хуаш хилар. Из хьаллоаш парламенташ йоаццача оппозиде шерача г1озаша.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ЙЗАМЕТКАШ

АМЕРИКАНСКИ «ДИКАШДЕРАШ»

ДЕЛИ. (АПН собкор.). Укхаш бола бен я 1илманеи техникаеи карагйиннарех дас мехкаш дег1аккхувла пайза ийбара йола ЮНЕСКО конференции. Конференцена юкъе дакъа лоацаш я 26 мехкара делегацеш, царна юкъе Советски Союзера из а йолаш. Дувца оттадаьча дешашта юкъе — индийски общественноста уйла шашта т1аувза дукха я х1ан-зарча хана доарх1аме йола темаш я. Къаьстта а теркам т1аухаш я 1илманий хьехархойи кадраш кхычахьа д1а-са ухара проблема хьакъехьара дискусси. Пресса «хьоанаш д1а-са ухаш кхоачадалар» аьле ц1и йоахал йолча цу х1амо ц1енхашттара ае ду дег1ачаш латтача мехкий экономикана.

1илмани технический персонала Индийски директората кепатехай мехкара «хьоанаш д1а-са ухаш кхоачадалар» т1еххьанна ц1енхашттарча боапаманка кхьаьа хилар белгаду уизара данеш. Нигта, юртбоахамы университеташка хьехархоштен 1илман бойхлоштен йолча моттигех 30 процент заим мукъа хул. Промышленни институташка — 27 процент. Инженерни коллеждашка, поликлиникашка, больницашка — 20 процент. Мехка тохкамаш дара учреждешика масса а хана д1алаьнза хул г1уллакхарча наькха моттигех 19 процент.

США-и ФРГ-я йоккхийча монопольйеша чаракьад ду творчески уйла юлур вайна, диплом йолча сага. «Хьоанаш д1а-са ухаш кхоачадалара» проблемана т1еххашка хьуллена а доккхий хьаькъалаш йола специалисташ ... проблема Тайп-тайпара организацеш ала а беш 1илмахой шоашта д1аккхувлаш. Цу г1улакха пайда ийбу тайп-тайпарча американски фондех. Нигта, къаман 1илма Фондо хьайиллай индийски хьехархошта йола «дикаг1а кийчбара курсаш». 1967 шера мехкара цу курсашка США вахав 4 эзар гаргга педагог. Моттигерча пресса хьахойташ ма хиллара, цу «дикаг1а кийчбарах» хьахиннар да интеллигенташта юкъе йола балха хьалаш телхадеш «юкъерча американца Индех лерх1арашта» къар ца душ пропаганда ётеи.

Нигта лелалу «хьаькъалаш д1а-са ухаш кхоачадалар» хьалхъеделга. Нигта ду хиллем йолча дега чарахьа.

В. СИМОНОВ.

МЕЛ НАХ БА ТЕХАСЕ МОЦАЛ ЙОЛАШ?

Америке белгала я Техас. Цу штате баха нах масе а хана цун са яь варгвоаца рузкъаш белгалдаха г1ерташ хул. Ма дароа аьлча, йоккхий мехкдаьтта ресурсаш й а а хуккхача мультимиллионерий. цар даькъе Гарольд Ханта а Поль Гетте а фаьлгала дувцал дукха рузкъаш «севсадаь дотlар». Укхаза хьайиллай США эггара еваг1а йола гостиницаш, эггара дикаг1а йола магазинаш Укхаза йоххашйоаш я нах шоай хоалаьха лелаш самолеташ — а ж1алешта г1аккхувка беккаш а. Из холла а х1ама яздараи тувцараи т1ерa ба американски тайпарча вахара пропагандисташ. Цхьабакъза цар шоай хур ду техасски бокъъаларча хьала вож оаг1ув: къахьегамхоиара саг1адехарг1й хьал ца хьоахаза г1ерташ.

Техасе хинна граждански тохкама комиссеи Сан-Антоние городерча захара хьалий дух т1а яьинай. Цига бахача нахах дикка доккха процент мексиканцех хинна американцаш ба. Комиссена гучадьннаа «лег1ацара ц1ий геттара к1езига хилар — масса а хьар мо ийсcлу х1ама долга, шу даьнна бераш уж деча хананчул к1езигаг1а довал долаш хилар к1езига а доалаш чийслуга, х1аьта кхо шу, диъ шу, нах шу даьнача берий довал тхьа геранал т1ех ца залгa».

Техасе бераш хаданза т1а-т1а дукхаг1а лов. Нагахь санна диъ шу хьалха деш хиннача х1ара 10 эзар берах 219 бер шу дизалехьа лен хиннадле, х1анз 243 бер да. Укхаза ала доаг1а, «Ма1ьке1ча» штата цхийтта округе цхьаь а ца1 лор ца хилар.

Комиссе баьча сонанга дийлача, 30 округе кхы т1ехьа ца йоалийташ къоастае сааш я дукха а эзараш бола техасоваш масе а хана бизаццa х1ама ца юаш хилара проблема. Штате бахача нахах кхоалаг1а дакъа гаргга бараш саг1адехарг1й къел йолаш бах.

Американски 1аьдалашта зеиленнадаш капиталистически строй къиза а накъа хьурмат ца деш а хилара башха тешал ду эхь дола бакъдараш вахала дахар. Комиссе гулъяь данеш харцье г1ийртал уж.

Х1аьта а гучаденна бакъдараш, кхьметтел Техас штата хьалхара вола США конгресса сенатор Ярбора а царна мук1арал ваза ца воалача оттавеш, солла шекo йоаваш хиннад.

В. КАЧАНОВ. (АПН).

Кхоана—Румыни фашистски 1азапах мукъаьккха Ди

Укх т1еххьарча шерашка лаьттаи чоиашкара дукха керда ганзаш лехай геологаша: мехкдаьтта, к1ор, аьшка руда, бесий дола металлаш.

Сурта т1а: Бухарестски геологически института лабораторе корадаьча руакъай образецаш тохкаш ва 1илмахо.

Аджерпресс—ТАСС сурт.

№ 16 йола «Агитатора блокнот» арадаьннад

Укх деношка КПСС Нохч-Г1алг1ай обкома пропаганди агитацеи отдела арг1анара № 16 йола «Агитатора блокнот» арадаьннад.

Номер т1а кепатеха я КПСС ЦК Политбюро КПЧ ЦК Президиуми в1ашаг1кхетарах цхьана а коммюнике социалистически мехкий коммунистически боркьлой партей Заявлени.

«Сийлен дакаш» яхача рубрика к1ал я КПСС обкома мехкадаьттаи химически промышленноста отдела заведующе Н. Топонгова «Мехкадаьттахой ц1ей» аьнна язъяь статья.

«Бложното хьехамаш ду» яхача рубрика к1ал кепатеха я КПСС обкома политически просвещене Ц1ен заведующа заместителя Б. Варанина язъяь «В. И. Ленинах лекцеши, беседаши, политинформацеши еш эша гойтара пособеш» яха методически статья.

«В1аргагуш, белгала, хьаьна делаш» яхача статья т1а республике гойтаре агитаци оттаяра телевидене студе прихийнача фильмех лаьца обзорни статьяй.

«Вай ловзахой болча» яхача рубрика к1ал «Нигта бу боах дагестанцаша» яхача темах материалий подборка я.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ДАРБАН ХОТТАЙ ДВОРЕЦ

Бамах кхетача доккхача хи юххерча бера чу уллача „Варзи-Ятчи" яхача къаьпача уральски бальнеологически курорте (Удмуртия) хьайиллай керда хицахоттаиа дарбан цу моттиг.

Дарбан хоттай дворец—пациенташа из ц1а тиллай деткъа шу соьг1а хьалха хьайиллача курорта цу кердача кхоьза в1аштт1арданьча ц1енoех. Цхьан хаина укхаза сел1аш а дарбан деш а ...б1аь соьг1а саг хул.

ХАОТТАМ

Тахан республика г1оллеи Грознеи йоачан а йолаш, хувцалуш мохкаш хургья, малхболелара г1аьххьа мух хьеккаргба, республика г1олла 24—29 градуси Грозне 27—29 градуси йовхал хургья.

Метеостанци.

**Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.**

Ладуег1а, хьажа

22 август

РАДИО

6.30 — Нохч-Г1алг1айчен лаьттаделадархо (г1алг1ай меттала). 6.45—Ашараш. 6.50—Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачей программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.45 — «Бруцеллазах лорабалар» яха лора беседа (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона т1еххье» (нохчий меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Сагота ди» яха Х. Берсанова дувцар (нохчий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (г1алг1ай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Сагота ди» яха Х. Берсанова дувцар (нохчий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (г1алг1ай меттала). 17.00 — Юртбоахама болхлошта оттаяь концерт. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (г1алг1ай меттала). 17.45 — «1илмана бахкашта — техника мехкаш» яха передача (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.20 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16.00 — Дешархошта. «СССР фордаш». 16.35 — Телевизионни передачаш (г1алг1ай, эрсий меттала). 18.35 — «Майрачу спорт». 19.05 — «Тренер» яха киноочерк. 19.20 — Ах б1аь шере тіьрахаш «1923 шу». 20.10 — Шовне, берам! 20.30 — Шуьга хаттарашта жоп ду оаха. 20.40 — Киножурнал. 20.50 — Передачай программа. 20.55— «Аьржа пантера» яха художественни фильм. 22.10 — Ашарий перерыв. 22.15 — «Иллена деккуй хан». Иллей фестиваль. Сопотера передача. (ИТ).

23 август

РАДИО

6.30 — Нохч-Г1алг1айчен лаьттаделадархо (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50—Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Доттаг1алле» концерт. 8.45 — «Къона т1еххье» (г1алг1ай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Ашараш. 16.20 — «Ахмгара» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.45 — Керда хоамаш (г1алг1ай меттала). 17.00 — «Болхлой вахар» яха радиогазета. 17.30 — «Пхе шера план хенал хьалха» (эрсий меттала). 17.45 — «Ленин вина 100 шу дизарга» яха беседа (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15— Керда хоамаш (эрсий меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ.

18.00 — Дешархошта. Фильмаш. 18.25 — «Х1ара беро деша деза». 18.40 — Шарп1ета зулам (нохчий меттала). 18.55 — Телевизионни кепалдараш (нохчий меттала). 19.10 — «Телевизионни доска почета». 19.25 — Передачай программа. 19.30 — Футболах хьалхара моттиг яьккхар «Динамо» (Москва) — «ЦСКА» «Динамо» яхача стадионера передача. 21.15 — Клуб кинопутешественников. 22.15 — «Иллена хан довзуй». Иллей фестиваль. Сопотера передача. (ИТ).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-г1а этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-39-11; бехктохарна секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02211. Заказ № 3527.